

Spoštovani,

v priponki vam pošiljam osnutek za pogovore v nedeljo.

Podajam še obrazložitev. Z turkizno barvo so označene dodane zahteve s strani Levice, z rdečo ali rjavo dodatno še njihovi komentarji. Zadeve označene z rumeno barvo predstavljajo zadeve, ki so ob sporazumu predsednikov možne za izbris ali pa predstavljajo polje velikega razhajanja z Levico.

Upam, da smo v kratkem času pripravili razumljivo zadevo, ki predstavlja osnovo za nedeljske pogovore oziroma pogajanja. Prosim vas, da do nedelje pregledate dokument in se s predsedniki uskladite katere pripombe in dodatki Levice so sprejemljivi, kateri terjajo diskusijo in kateri so za vas morebiti povsem nesprejemljivi.

Želja je, da bodo pogajanja v nedeljo hitra in učinkovita.

Z lepimi pozdravi,

Na željo Levice se je iz dokumenta za usklajevanje črtala preambula. Oblikovala se bo ob dokončni celostni uskladitvi dokumenta.

DOSTOPNO, KAKOVOSTNO, UČINKOVITO IN FINANČNO VZDRŽNO ZDRAVSTVO

Zdravstvo je po prepričanju večine Slovencev največja vrednota, večina ljudi se je izrekla za javen in solidaren zdravstveni sistem. Zato moramo zagotoviti ohranitev javnega zdravstvenega sistema. K temu so vse vlade do leta 2025 zavezali tudi poslanci, saj so marca 2016 sprejeli Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016- 2025 - Skupaj za družbo zdravja.

Še nadalje bo potrebno urgentno odpravljati posledice (ne)razvoja v preteklih obdobjih, ki so posledica strogih varčevalnih ukrepov v obdobju krize in po krizi.

V tem okviru bo potrebno zagotoviti stabilno, dolgoročno vzdržno financiranje ter kakovostno, varno in dostopno zdravstveno oskrbo ter jasno ločiti med javnim in zasebnim. Skrajševanje nedopustnih čakalnih čakalnih vrst bo naša prioriteta.

Opomba LMŠ: Vsekakor se bomo zavzemali za JAVNO ZDRAVSTVO. Vključitev zasebnikov bo samo pri krajšanju nedopustnih čakalnih dob. Kot gasilski ukrep, da se stvari normalizirajo. Argumenti: javni sistem nima dovolj resursov tudi, če dobi denar, pazljivost pri razpisih-prednost vsekakor javne kapacitete (še in zgolj v primeru izčrpanja se vključi zasebnike).

Izziv: Skrajševanje čakalnih dob v zdravstvu
Ukrepi:

Komentar Levica: čakalne vrste so simptom, problemi pa slab primarij, premalo denarja, osebja in prostora, prepletanje javnega in zasebnega (t.i. dvoživke), zastarela oprema. Pri odpravljanju čakalnih vrst morajo biti to prioritete. V prvi vrsti torej dodaten denar, posodobitev opreme, kadrovske okrepitve, ločitev javnega in zasebnega.

komentar 2: zasebniki in kocesionarji so del problema. **Absurd: za isto storitev pri istem zdravniku v okviru javnega sistema čakalne dobe, v primeru samoplačništva pa čakalnih dob ni.**

- Skrajševanje nedopustnih čakalnih dob bo prioriteta in v tem okviru bomo nadaljevali s projektom skrajševanja čakalnih dob.
- Za krajšanje nedopustnih čakalnih dob na razumno raven bomo v projekt skrajševanja čakalnih dob vključili vse javne ustanove, koncesionarje ter zasebnike. Pri tem bo glavni kriterij kakovost storitve in število lastnih zaposlenih izvajalcev in ceno storitev.
- Vlada bo zagotovila potrebna finančna sredstva za nadaljnje izvajanje tega projekta.

Izziv: Opredelitev standardov in normativov v zdravstvu

Ukrep:

- Vsebino in kakovost storitev, količino storitev, normative storitev ter vrednost storitev določi plačnik storitve v sodelovanju s stroko.

Izziv: Reševanje problema kadrov v zdravstvu

Ukrepi:

- Stabilen zdravstveni sistem temelji na močni in učinkoviti primarni zdravstveni ravni ter konsistentni razmejitvi med zdravstvenimi ravnmi. Neuravnoteženosti zdravstvenih dejavnosti se bomo lotili s kratkoročnimi in dolgoročnimi ukrepi. Kratkoročni ukrepi bodo vključevali dodatna sredstva za financiranje primarne zdravstvene ravni, pridobitev dodatnih zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev na deficitarnih področjih in regijah.
- Pripraviti celostno strategijo zagotavljanja kadrovskih virov v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi. **Levica: povišanje vpisa na medicinsko fakulteto in povišanje števila specializacij**
- Sprostitev trga dela **Levica: ni jasno, kaj to pomeni. Predlagamo črtanje.**

Izziv: Zagotovitev finančne vzdržnosti in stabilnosti zdravstvenega sistema

Ukrepi:

- Ohranitev prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja pri čemer se ustvarjeni presežki vrnejo nazaj v storitve **Levica: Ukinili bomo DZZ in ga nadomestili s solidarno javno dajatvijo. S tem bo zdravstveni sistem pridobil sredstva, ki si jih v obliki dobičkov in obratovalnih stroškov prisvajajo komercialne zavarovalnice. Poleg tega bo nova dajatev zagotovila, da bodo prebivalci z višjimi dohodki prispevali večji delež, in s tem razbremenili prebivalce s podpovprečnimi dohodki. Predlog LMS je, da**

se najde drug način s katerim bi se že sedaj te dobički lahko vrnili nazaj v sistem. – LMS bo predstavil alternativni predlog.

- Sprejeli bomo nov Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, s katerim bomo uredili pravice na nivoju zakona, ZZZS postane aktivni kupec,.. **Levica: treba je natančneje definirati, kaj to pomeni.**
- ZZZS se preoblikuje in nadgradi tako, da poleg obveznega socialnega zdravstvenega zavarovanja pokriva tudi obvezno socialno zavarovanje za dolgotrajno oskrbo. Pravice in obveznosti obveznega zdravstvenega zavarovanja bomo uredili na nivoju zakona, pri čemer bo poudarek na ohranjanju obstoječih pravic.
- Finančna vzdržnost zdravstvenega sistema mora temeljiti na solidarnosti in pravičnosti ter zagotavljati dostopnost vsem. Zagotovili bomo postopno povečanje skupnih sredstev za zdravstvo na povprečje PPP EU, od tega mora biti delež javnih sredstev za zdravstvo najmanj 85%.
- Uvedli bomo davčne olajšave za podjetja in posameznike, ki vlagajo v preventivno delovanje. **Levica: ni jasno, kako naj bi te olajšave delovale, še zlasti za posameznike. Predlagamo črtanje. Splošen komentar na uvajanje novih davčnih olajšav (podrobneje v poglavju o davkih): glede na nizko efektivno stopnjo davka na dobiček zagovarjamo zmanjševanje števila olajšav, ne uvajanje novih.**
- Nadaljevali bomo potrebno čiščenje odhodkovnih postavk ZZZS, s katerimi se obveznosti, ki ne spadajo v obvezno socialno zdravstveno zavarovanje, prenesejo na proračun.
- Uvedli bomo zdravstveni cent na trošarine na alkohol, tobak in sladke pijače.
- Nadzor plačnikov okrepiti
- Povišanje sredstev za zdravstvo proti 8% BDP
- Vključitev vseh prebivalcev RS v zdravstveno zavarovanje

Izziv: Povečanje učinkovitosti javne zdravstvene mreže

Ukrepi:

- Določili bomo merila za oblikovanje mreže javne zdravstvene službe na vseh ravneh, izvedli optimizacijo mreže izvajalcev javne zdravstvene dejavnosti ter omogočili krepitev vloge osnovne zdravstvene dejavnosti. Uvedli bomo razširjeno raven osnovnega zdravstva z namenom opravljanja več storitev pri osebni zdravniku in nadaljevali z e-konzultacijo (uvajanjem boljše povezave med družinskim zdravnikom in specialistom ter med specialisti in specialisti).
- Zagotovili bomo učinkovitejše vodenje in upravljanje javnih zdravstvenih zavodov z večjo avtonomijo in predvsem večjo odgovornostjo vodstvenih in nadzornih organov ter uredili nagrajevanje. **Levica: treba je konkretizirati, kaj to pomeni. Ali in kako to posega v pravice zaposlenih, ki so jim ti vodstveni organi nadrejeni?**
- Prenovili bomo zakon o zavodih s ključnim ciljem zagotovitve učinkovitejšega in kakovostnega upravljanja. **Levica: treba je konkretizirati, kaj to pomeni.**

Izziv: Definiranje košarice pravic zdravstvenih storitev

Ukrepi:

- Izvedli bomo razpravo deležnikov o obsegu pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so uresničljivi z razpoložljivimi sredstvi. **Levica: to točko je treba črtati. Raven pravic ne sme biti diskutabilna, različne oblike zavarovanj za različno premožne so nesprejemljive.**
- Z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju bomo jasno definirali vsebino pravic zdravstvenega zavarovanja.
- **Zobozdravstvene storitve bomo vključili v osnovno košarico pravic: V košarico pravic iz OZZ, ki bodo za bolnike brezplačne, bomo vključili tudi zobozdravstvene storitve, ki so zdaj neupravičeno plačljive." (Ker so opredeljene kot nadstandard, čeprav zaradi razvoja medicine to že zdavnaj niso več.**

Izziv: Zagotavljanje kakovosti in varnosti v zdravstvu

Ukrepi:

- Z zakonom bomo vzpostavili neodvisno ustanovo (Nacionalni inštitut ali Agencijo) za standarde, normative, kakovost in vrednotenje zdravstvenih storitev ter dolgotrajno oskrbo.
- Sprejeli bomo strategijo razvoja kadrov, ki vključuje kadrovske normative in standarde dela za ključne poklicne skupine v zdravstvu in model spremljanja standardov dela, nacionalnih kazalnikov kakovosti, varnosti ter vrednotenja vseh zdravstvenih tehnologij na nacionalni ravni in sistem spodbujanja tistih izvajalcev, ki dosegajo najboljše rezultate.
- Vzpostavili bomo enoten in centraliziran sistem nabave materialov in opreme. **Levica: se strinjamo in predlogamo oblikovanje Javne agencije za nabavo medicinskih pripomočkov**
- Na novo bomo določili vlogo deležnikov v sistemu, določili matriko pristojnosti in odgovornosti deležnikov in na podlagi tega spremenili zakonske akte. **Levica: ni jasno, kaj to pomeni.**
- Preučili bomo možnost vzpostavitve odškodninskega sklada za izplačilo odškodnin, ki so posledica zdravniških napak.

Izziv: Dolgotrajna oskrba starejših in dostojna starost

Ukrepi:

- Vzpostavitev samostojnega, integriranega in vzdržnega sistema dolgotrajne oskrbe, ki bo posameznikom in družinam omogočal svobodno izbiro oblike oskrbe s kakovostnimi socialnimi in zdravstvenimi storitvami ter primerljive pravice za primerljive potrebe.
- Sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bo upravičencem zagotovil ustrezno raven oskrbe in ne bo prekomerno obremenil mlajših generacij, uporabnika postavil v center in mu dal aktivno vlogo pri načrtovanju in izvajanju oskrbe.
- Uvedba zavarovanja za dolgotrajno oskrbo kot dodatnega gradnika socialne varnosti, ki bo zagotovil nujno potrebne dodatne vire. Nosilec obveznega socialnega zavarovanja za dolgotrajno oskrbo bo ZZZS.

- Krepitev dolgotrajne oskrbe v skupnosti, da bodo starejši lahko dalj časa bivali doma. Razvoj skupnostnih centrov za dolgotrajno oskrbo, ki bodo zagotavljali različne oblike oskrbe v podporo deinstitucionalizaciji.
- Razvoj starejšim prijaznega okolja in infrastrukture, vzpostavitev ustrezne mreže oskrbovanih stanovanj in razvoj sodobne oblike bivanja za starejše v povezavi s prilagajanjem stanovanjske politike starajoči se populaciji v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (sklad za subvencioniranje stanovanjskih prilagoditev).
- Spodbujanje nevladnih organizacij za pomoč starejšim v vsakdanjem življenju in zagotovitev večje podpore neformalnim oskrbovalcem s ciljem dviga kakovosti življenja tako uporabnikov kot njihovih svojcev (spodbujanje programa »Starejši za starejše«). **Levica: tukaj je treba logiko obrniti. Država naj primarno nameni sredstva javni mreži DO, nevladne organizacije ne morejo nadomeščati socialne države.**
- Uvajanje inovacij, IKT storitev in storitev za ohranjanje samostojnosti.
- Vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti in varnosti v dolgotrajni oskrbi.
- Zagotovitev ustreznega števila usposobljenega kadra.
- Ukrepi za preprečevanje socialne izključenosti in nasilja nad starejšimi.
- Sprejem posebnih ukrepov aktivne politike zaposlovanja za starejše.
- Sistemska uvedba priprav na upokožitev.

PRAVIČEN, SOLIDAREN IN FINANČNO VZDRŽEN POKOJNINSKI SISTEM TER ZAGOTAVLJANJE VARNE STAROSTI

Pokojninski sistem zajema družbo v najširšem pomen. Nanaša se na sedanje in bodoče generacije upokožencev. Sredstva vezana na pokojnine, imajo velik vpliv na državne finance. Sprememba pokojninskega sistema zahteva široko družbeno soglasje, ki vključuje že upokožene, bodoče upokožene in vso aktivno (delovno) populacijo ter soglasje vseh socialnih partnerjev. Pri čemer je nujno začeti z ureditvijo položaja mladih v družbi, kot enakovrednega in pomembnega stebra družbe, ki z drugimi deli družbe zagotavlja stabilnost in vzdržnost tako pokojninskega, kakor tudi drugih ključnih družbenih sistemov. Glede na to je nujno izvesti popravke v sedanjem pokojninskem sistemu in čimprej priti do konsenza o izvedbi večjih sprememb in nadgradenj pokojninskega sistema, ki bo dolgoročno finančno vzdržen.

Izziv: Okrepiti finančno vzdržnost pokojninskega sistema

Ukrepi:

- Odhodki za pokojnine se morajo gibati v mejah, ki prispevajo k finančni vzdržnosti celotnih javnih financ. **Levica: Pokojnine morajo zagotavljati dostojno življenje upokoženk in upokožencev. Država si mora prizadevati zagotoviti sredstva za to raven odhodkov.**
- Poskrbeli bomo za realizacijo 79. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1), v skladu s katerim bi se moral KAD do 31. decembra

2015 preoblikovati v neodvisni avtonomni demografski rezervni sklad. Nemudoma bomo pristopili k razpravi o zasnovi, vsebini in načinu delovanja ter upravljanja demografskega sklada, pri čemer bo zakon o demografskem skladu zagotavljal neodvisnost in avtonomnost sklada pri upravljanju njegovih naložb ter bistveno povečanje vrednosti premoženja sklada (s prenosi s premoženja v last sklada in z dodatnimi stalnimi viri financiranja sklada) s ciljem pomembne okrepitve vloge sklada pri zagotavljanju dodatne pokojninske varnosti v prihodnosti.

- Dosledno uveljaviti načelo vsako delo šteje oziroma od vsakega dela oziroma zaslužka plačevati prispevke za socialna zavarovanja. **Levica: to je problematično za prekarce. Po eni strani dobro, ker podraži prekarno delo za delodajalca, vendar delodajalec v glavnem prevale strošek na delavca, ki že tako slabo zasluži. Sicer pa: višja obdavčitev sp-jev in kmetov je kaplja v morje v dobro milijardo, ki jo mora ZPIZ vsako leto dobiti iz proračuna. Skratka, nismo naklonjeni tej alinei.**
- Sprejeti novo strategijo ekonomskih migracij, ki bo v primeru primanjkljaja domačega kadra olajšala pridobivanje ustreznega kadra iz tujine in ga učinkovito vključevala v našo družbo ter tako izboljšala razmerje med zavarovanci in upokojenci.
- Glede na javnofinančne zmožnosti ponovna uvedba t.i. seniorske olajšave
- **Dvig prispevne stopnje PIZ za delodajalce na 15,5% (trenutno 8,85%)**

Izziv: Zagotoviti dostojne pokojnine za vse

Ukrepi:

- Spodbujati zgodnejše vključevanje mladih na trg dela, stimulirati podaljševanje delovne aktivnosti, spodbujati dvig upokojitvene starosti s strani prebivalstva z ustreznimi ukrepi na trgu dela. **Levica: smo proti dviganju upokojitvene starosti, ta ukrep podpremo le, če se ga zapiše kot spodbujanje zaposlovanja starejših, ki še ne dosegajo kriterijev za upokojitev.**
- Upokojencem po izpolnitvi polnih pogojev starosti in pokojninske dobe za starostno pokojnino ob ponovni vključitvi v delovno aktivnost omogočiti prejemanje celotne pokojnine ob pogoju plačevanja vseh prispevkov za socialna zavarovanja. Uveljavitev ukrepa se predvideva z januarjem 2019. **Levica: tu vidimo problem. Prvič, ukrep je diskriminatoren, saj je neizvedljiv za veliko večino ostalih javnih uslužbencev, ki morajo v pokoj, takoj ko izpolnijo pogoje, kaj šele za najbolj obremenjene delavke in delavce (ali starejše brezposelne), ki težko dosežejo polno pokojninsko dobo oziroma starost. Drugič, ukrep lahko pripelje do dumpinga. Upokojenci, ki bodo lahko delali kljub upokojitvi ter zraven prejeli 100% pokojnino, bodo lahko delali za manj kot npr. njihovi 5 let mlajši kolegi. Tretjič, to je v nasprotju s hitrejšim vključevanjem mladih na trg dela.**
- Za doseg cilja dostojnih pokojnin sprejeti ukrepe za čim večjo vključenost in višja vplačila v dodatno pokojninsko zavarovanje, vendar ne na račun prispevkov za obvezno pokojninsko zavarovanje. Uvesti posebne spodbude za vključitev zaposlenih z nizkimi dohodki v dodatno pokojninsko zavarovanje. **Levica: ne, ravno obratno. Treba je povečati**

sredstva v prvem stebru, predvsem z dvigom prispevne stopnje PIZ za delodajalce.

- Dodatno izredno usklajevanje pokojnin, vezano na ne usklajevanje v času gospodarske krize bo vezano na gospodarsko rast. Ob gospodarski rasti več kot 3% se bodo pokojnine usklajevale 1%, ob 4% gospodarski rasti 1,5% ter ob 5 % gospodarski rasti 2%. **Levica: sprememba usklajevanja pokojnin – absolutni dvig namesto procentualnih**

Izziv: Zmanjšanje administrativnih ovir na področju dela in pokojninskega zavarovanja.

Ukrepi:

- Poenotiti zavarovalne podlage in jih zmanjšati njihovo število, kar bi pomenilo veliko razbremenitev za vse akterje (delodajalce, delavce, vlado). **Levica: ne vemo točno, kaj to pomeni, a smo proti višanju prispevnih stopenj za prekarce. To je finančno irelevantno, za nekatere socialne skupine pa lahko škodljivo, če bi recimo višali prispevke za prekarce.**
- Poenotiti obdobja zavarovanja in prilagoditi sistem odmere pokojnin (ukiniti sedanje pojme delovne, pokojninske, posebne dobe in uvesti univerzalno »pokojninsko dobo«).

Izziv: Preprečiti revščino med prejemniki pokojnin

Ukrep:

- Ob upoštevanju sorazmernosti vplačanih prispevkov skladno z javnofinančnimi zmožnostmi postopno dvigniti minimalne pokojnine za polno pokojninsko dobo čez prag revščine **Levica: Dvig minimalne pokojnine na raven osnovnih minimalnih življenjskih stroškov (trenutno 442 €) in minimalne pokojnine za poln delovni čas na raven polnih minimalnih življenjskih stroškov (trenutno 613 €), kot se ugotovijo na podlagi 8. člena Zakona o socialnovarstvenih prejemkih.**
- Odmerni odstotek za 40 let pokojninske dobe se ob hkratnem dvigu upokojitvene starosti postopno določi v višini najmanj 63%, obenem se prizna višji odmerni odstotek za skrb za otroke. Predvideno se ta ukrep uveljavi z januarjem 2019. **Levica: nasprotujemo dvigu upokojitvene starosti.**
- Določiti letni dodatek v dveh različnih višinah in sicer 80% najnižje pokojnino za polno pokojninsko dobo tistim, ki prejemajo pokojnino manj kot je višina najnižje pokojninske dobe in v višini 50% tistim, ki prejemajo več kot znaša najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo. Predvideno se ta ukrep uveljavi s prvim januarjem 2019.

Izziv: Zagotoviti ustrezno invalidsko varstvo in ureditev vdovskih pokojnin

Ukrepi:

- Prenoviti sistem invalidskega zavarovanja, uvesti enotni izvedenski organ, poenostaviti in poenotiti pravice iz naslova invalidnosti in preko poklicne rehabilitacije doseči večja vključenost invalidov na trg dela
- Invalidske in vdovske pokojnine je potrebno na novo sistemsko urediti in dvigniti na nivo, da omogoča vsaj minimalne življenjske standarde. Najnižja vdovska pokojnina mora biti na ravni minimalne zagotovljene pokojnine, del vdovskih pokojnin pa naj se zvišajo s 15% na 25% po pokojnem partnerju.

GOSPODARSKO USPEŠNA SLOVENIJA USMERJENA V TRAJNOSTNI RAZVOJ IN VAROVANJE OKOLJA

Levica: v tem poglavju (razen v naslovu) v splošnem manjka okolje.

S temeljnimi izhodišči gospodarskega programa želimo zagotoviti nadaljevanje uspešnega razvoja slovenskega gospodarstva z jasno usmeritvijo v sodobne, na znanju temelječe tehnologije, z visoko dodano vrednostjo, prijazne do okolja in ljudi ter trajnostno naravnane. Podpirali bomo nadaljnjo širitev in prodor slovenskih gospodarskih subjektov na perspektivne tuje trge ter z ustreznimi ukrepi omogočali lažjo in višjo konkurenčnost.

Levica: Razvojna naravnost, ustvarjanje dobro plačanih delovnih mest, ugodnih delovnih pogojev ob zmanjševanju ogljičnega odtisa.

Izziv: Krepi konkurenčnost slovenske industrije

Ukrepi:

- Z zagotavljanjem dostopa do virov financiranja za raziskave in razvoj, spodbujanjem uvajanja digitalizacije, spodbujanjem povezovanja, spodbujanjem večjih razvojnih projektov si bomo še naprej načrtno prizadevali, da bo slovenska industrija pozicionirana višje v dobaviteljski verigah – postati mora strateški, razvojni partner multinacionalnk. **Levica: ukrep je smiseln, a ni jasno, v kakšni obliki bo potekalo to spodbujanje.**
- Okrepili bomo gradbeništvo kot strateško panogo slovenskega gospodarstva. Podobno kot lesarstvo je tudi gradbeništvo ob zadnji gospodarski krizi doživelo hud padec aktivnosti, zato bomo Direktoratu za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo dodali področje gradbeništva. Direktorat bo tako skrbel za tesnejše povezovanje podjetij v panogi, učinkovitejši nastop na tujih trgih, koordinacijo razvojnih projektov, zagotavljanje virov financiranja in zagotavljanju ustreznih zakonskih podlag pomembnih za panogo.

Izziv: Zmanjšanje administrativnih ovir za gospodarstvo

Levica: predlagamo črtanje tega dela v celoti. Lastniki in menedžerji z izrazom "administrativne ovire" pogosto označujejo potrebne ukrepe, ki služijo varovanju okolja, ščitijo delavske pravice itd.

Ukrep:

- prevetritev obstoječe zakonodaje s testom njene potrebnosti in koristnosti ter z uporabo komparativne analize rešitev v primerljivih državah članicah EU. Vsak nov akt bo pred sprejetjem presojan po enakih načelih. Zakonski in podzakonski akti bodo v maksimalni možni meri predhodno obravnavani in usklajeni s predstavniki deležnikov, ki jih bo posamezni akt obravnaval. S primarnim ciljem povečanja inovativnosti in konkurenčnosti gospodarskih družb ob hkratni skrbi za trajnostni razvoj in družbeno odgovornost.
- MSP test bo obvezna sestavina priprave vsakega zakonodajnega predloga že v fazi javne obravnave.
- Poenostavili bomo birokratske postopke za zaposlovanje ustrezno usposobljene in deficitarne kadre iz tujine (nadaljevanje digitalizacije postopkov zaposlovanja).

Izziv: Razbremenitev plač

Ukrepj:

V skladu z javnofinančnimi možnostmi bomo znižali obremenitev plač z dvigom splošne dohodninske olajšave in morebitnimi dodatnimi posegi v dohodninsko lestvico in razrede. Ukinjena bo 50 % dohodninska stopnja in uvedena 43 %. V nadaljevanju bo pripravljena strokovna analiza celotnega dohodninskega sistema in z njim povezanih področij in pripravljen predlog morebitnih ukrepov za poenostavitev. LMŠ Predlagamo, da se ohrani formulacija, da bomo znotraj javnofinančnih zmožnosti in na podlagi strokovne analize celotnega sistema iskali rešitev.

Levica: nasprotujemo vsem davčnim spremembam v prid najpremožnejšim. Prioriteta mora skrb za najranljivejše in krepitev družbene solidarnosti.

Izziv: Ureditev trga dela in delovnih razmerij

Levica: delo si zasluži lastno poglavje.

Ukrepi:

- Sprememba delovnopravne zakonodaje v smeri lažjega prilagajanja delodajalcev hitrim spremembam v poslovnem okolju ob hkratni vzpostavitvi mehanizmov ustrezne varnosti delojemalcev s postopno izenačitvijo pravic vseh oblik dela v smeri varne prožnosti. **Levica: nasprotujemo vsakršnim spremembam v smeri lažjega odpuščanja ali drugega zmanjševanja delavskih pravic.**
- ~~Poenostavitev postopkov zaposlovanja tujcev in odprava nepotrebni-omejitev.~~
- Ustrezna ureditev minimalne plače s proučitvijo možnosti preoblikovanja v smeri t.i. »living wage« Levica: nemudoma dvig minimalne plače na 700€, sprememba definicije minimalne plače (ta mora biti vsaj 20% nad minimalnimi življenjskimi stroški, iz njene definicije se izloči vse dodatke), **Levica - predlog spremembe: "Do septembra 2018 sprejem novele Zakona o minimalni plači, ki bo uvedla spremembe predlagane v noveli istega zakona, ki jo je predlagala PS Levica (EPA 2313-VII), ki vsebuje izenačitev minimalne in osnovne plače ter s tem izločitev vseh dodatkov in vezava višine minimalne plače na najmanj 20% nad minimalnimi življenjskimi stroški. Zakon se začne uveljavljati postopoma:**

- 1.1.2019: dvig minimalne plače na 700€ neto in izločitev vseh dodatkov;
- 1.1.2020: začetek uporabe formule za izračun najnižje minimalne plače;
- 1.1.2021: izenačitev minimalne in osnovne plače.”
- Takojšnja medresorska priprava ukrepov za odpravo prekarnosti (ustanovitev medresorske delovne skupine za načrtovanje in izvedba ukrepov proti prekarnosti in priprava strategije boja proti prekarnosti). Odprava prekarne oblike dela v javni upravi, kot zgled zasebnemu sektorju. **Levica: v preteklem mandatu smo pripravili nekaj zakonskih predlogov (spremembe ZID in ZDR), ki zasledujejo ta cilj. Predlagamo vključitev teh v koalicijsko pogodbo.**
- **Ureditev agencijskega dela (zmanjšanje dovoljenjega deleža agencijskega dela s 25% na 10% ter zjamčena minimalna plača za agencijske delavce tudi na čakanju)**
- **Zaostitev prepovedi veriženja pogodb**
- **Levica: Definicijo delovnega razmerja bomo razširili tako, da bo vključevala tudi ekonomsko odvisne osebe, tj. delavce, ki trenutno opravljajo delo preko pogodb civilnega prava, in glavino dohodka zaslužijo pri enem naročniku.**
- **Levica: sprejem novele Zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki vsebuje rešitve novele EPA 2650-VII, s katero se bo zagotovilo socialno in zdravstveno varnost samozaposlenih oseb.**
- **Učinkovitejše delo inšpektorata za delo, tudi s povečanjem inšpektorjev. Komentar Levice: rabimo bolj jasne cilje.**
- **Levica: regulacija dela v avtoprevozniški panogi skladno s predlogi Levice o dopolnitvah Zakona o cestnem prometu iz mandata 2014-18**
- **Spodbujali bomo spolne kvote v organih vodenja gospodarskih družb**

Levica, izziv: ekonomska demokracija:

- **oblikovanje javnega sklada za finančno in izobraževalno podpiranje zadružništva in socialnega podjetništva,**
- **vzpostavitev pogojev za razvoj delavskih zadrug in delavskih skladov za odkupe podjetij,**
- **uveljavitev pravice o prednostni pravici delavcev pri odkupih državnih podjetij (jim pripada po ZSDU-1),**

Izziv: Izobraževalni sistem, ki sledi potrebam trajnostno in razvojno naravnane gospodarstva

Ukrep: Prilagajanje delov izobraževalnega sistema potrebam trajnostno in razvojno naravnane gospodarstva z večjim poudarkom na praktičnem usposabljanju in zgodnjem prilagajanju ter vključevanju v delovno okolje preko sistemov vajeništva, delovnih praks in skupnih projektov med izobraževalnimi, razvojno raziskovalnimi in gospodarskimi subjekti.

Levica: izobraževalni sistem naj služi polnemu razvoju potencialov vsakega posameznika, zagotavlja enake možnosti vsem ne glede na socialni položaj in krepi vrednote humanizma, solidarnosti, avtonomije, odgovornosti, kritičnosti, sodelovanja, strpnosti, okoljske odgovornosti ter miroljubnega sobivanja in nenasilja.

Izziv: Vzpostavitev okolja za tehnološki preboj

Ukrepi:

- Prenova mehanizmov finančnih spodbud gospodarstvu s ciljem krepitve trajnostnega razvoja, temelječega na sodobnih tehnologijah in ohranjanju okolja s ciljno usmeritvijo podpore panogam in podjetjem z visoko dodano vrednostjo (ne glede na to, ali gre za domačega ali tujega vlagatelja). Temeljni kriteriji pri dodeljevanju vzpodbud, ki bodo temeljile predvsem na davčnih olajšavah za podjetja, bodo tehnološka naprednost, pričakovana dodana vrednost in mednarodna konkurenčnost. **Levica: preklic zakona o spodbujanju tujih naložb; Predlog LMŠ: Preoblikovanje Zakona o spodbujanju tujih naložb v smeri, da se bo spodbujalo naložbe, ki bodo trajnostno naravnane, družbeno in okoljsko odgovorne... Nasprotujemo uvajanju dodatnih davčnih olajšav. Ni jasno, zakaj je potrebno besedilo v oklepaju, saj pravni red EU že sedaj ne dovoljuje diskriminacije domačih v primerjavi s tujimi vlagatelji.**
- V največji možni meri bomo pri prenovi mehanizmov sledili sprejeti Strategiji pametne specializacije.
- MSP kot izjemno pomembnemu segmentu narodnega gospodarstva bomo zagotovili pogoje za čim hitrejši in čim lažji prehod iz zagonske v normalno poslovno fazo s primerno kombinacijo ukrepov na področju davkov, vzpodbud, povezovanja in podpore pri internacionalizaciji. **Levica: tole je treba konkretizirati. Kakšne davčne spodbude, predvsem pa se osredotočiti na vprašanje, kako preprečiti, da uspešna zagonska podjetja takoj pokupijo tuji skladi.**

Izziv: Krepitev internacionalizacije poslovanja podjetij

Ukrepi:

- Izvozno usmerjena podjetja in njihove aktivnosti na področju internacionalizacije bomo še naprej podpirali z razpisi, katerih namen je krepiti prisotnost na mednarodnih sejmih, testiranje tujih trgov, pridobivanje mednarodno priznanih certifikatov ter formiranje in delovanje slovenskih poslovnih klubov v tujini.
- Na trgih izven EU moramo okrepiti pokritost s slovenskimi diplomatsko-konzularnimi predstavništvi – predvsem v Afriki in JV Aziji. Slovenska gospodarska diplomacija mora delovati kontinuirano in ciljno.
- Vlogo Javne agencije RS za spodbujanje podjetništva (SPIRIT) moramo na področjih, za katere je Agencija pristojna, še dodatno okrepiti. SPIRIT ima med institucijami ključno vlogo pri spodbujanju internacionalizacije slovenskih podjetij in privabljanju tujih investitorjev.
- Nadgradnja slovenskega podpornega okolja na področju internacionalizacije za slovenske izvoznike in domače ter tuje investitorje v

okviru že ustanovljene točke SPOT Global, za katero skrbi Javna agencija RS za spodbujanje podjetništva (SPIRIT).

Izziv: Učinkovito upravljanje državnega premoženja

Ukrepi:

- Prevetritev Strategije upravljanja kapitalskih naložb države ter uveljavitev sprememb s ciljem povečanja učinkovitosti in donosnosti. **Levica: zgolj učinkovitost in donosnost sta preozka cilja upravljanja kapitalskih naložb države. Predlagamo razširitev: strategija mora poleg teh kriterijev zasledovati socialne in okoljske cilje, skladen regionalni razvoj in vpliv na zaposlenost.**
- Nadaljevanje privatizacije podjetij v državni lasti, razen strateških podjetij. **Levica: zamrznitev vseh postopkov prodaje NLB in preučitev portugalskega scenarija in ustavitve privatizacije pomembnih in strateških podjetij, vključno s privatizacijo Abanke in podjetij, ki so namenjena privatizaciji na podlagi sklepa iz leta 2013 (Telekom Slovenije, Cinkarna Celje).**
- Proučitev smotrnosti prenosa SDH pod pristojnost Ministrstvo za gospodarstvo iz razloga, ker je bila večina podjetij že finančno prestrukturirana in sedaj sledi faza v smeri poslovnega prestrukturiranja.
- **Vključitev predstavnikov zaposlenih v državnih podjetjih v NO SDH z razširitvijo NS SDH na 10 članov.**
- **Zagotovitev dejanske osebne odgovornosti nadzornikov**
- **Sprejem Zakona o reviziji projektov systemskega pomena,**
- **Dodatek Levica: revizija denacionalizacije**

Izziv: Sodobne oblike na področju podjetništva

Ukrep:

Spodbude za povezovanje različnih podjetij z združenimi modeli in sodelom (co-working) ter razvoj pristopov množičnega mikro sofinanciranja s pomočjo novih tehnoloških pristopov.

Sprejem zakonodaje za delavske odkupe in oblikovanje sklada za spodbujanje združništva in socialnega podjetništva.

Sprejem pravne podlage za ustanavljanje združenih bank

Izziv: Uresničiti Strategijo trajnostne rasti slovenskega turizma

Ukrepi:

- Doseči moramo ključni cilj strategije, ki je dvig prilivov iz naslova izvoza potovanj na 3,7-4 milijard evrov. **Levica: turizem je nizkotehnološka panoga, ki močno obremenjuje okolje in ima tudi negativne socialne učinke, recimo na ceno stanovanj, najemnin in drugih življenjskih stroškov. Druga pripomba: država nima neposrednih vzvodov za to, da bi dosegla ta cilj.**
- Nadaljevali bomo delo v okviru novo definiranih štirih makro destinacij (Meditersko-kraška Slovenija, Alpska Slovenija, Termalno Panonska Slovenija in Osrednja Slovenija z Ljubljano).

- Okrepili bomo vlogo Slovenske turistične organizacije v smislu koordinacije štirih makro destinacij ter Direktorata za turizem za oblikovanje razvojnih smernic v makro destinacijah.
- Hotelska podjetja v državni lasti bomo prestrukturirali in realizirali nove greenfield (6.500 sob) in brownfield (8.500 sob) naložbe v nastanitvene kapacitete (naložbena kreditna linija prek SID banke, nepovratna sredstva, opredelitev 15-20 ključnih projektov za razvoj turizma).
- V okviru SDH bomo ustanovili dodatno divizijo, ki bo skrbela za finančno in upravljavsko prestrukturiranje turističnih kapacitet.
- Za namen zagotavljanja usposobljenega in motiviranega kadra bomo izboljšali formalno izobraževanje na podlagi kadrovske politike gospodarstva ter spodbujali izobraževanja na samem delovnem mestu.
- V štiriletnem obdobju bomo zagotovili sistemski vir financiranja trženja slovenskega turizma, za katerega bo še naprej skrbela STO. Cilj vseh tovrstnih aktivnosti bo povečanje prepoznavnosti Slovenije kot zelene, butične in v trajnostni razvoj usmerjene destinacije za doživetja z visoko dodano vrednostjo.

VZDRŽNE IN STABILNE JAVNE FINANCE KOT OSNOVA ZA DELOVANJE DRŽAVE

Vzdržne in stabilne javne finance predstavljajo glavni temelj za delovanje celotne države in vseh njenih podsistemov. Glavno vodilo pri vodenju javnih financ bo javno finančna vzdržnost in upoštevanje fiskalnega pravila. Zavedanje, da morajo prilivi in odlivi v finančni blagajni biti uravnoteženi ter, da si ne smemo privoščiti ogrožitve stabilnosti javnih financ je temelj uspešnega delovanja.

Levica - cilj: dvigniti delež zbranih davkov kot deleža BDP na evropsko povprečje, tj. s 37% na 41% BDP. Vrzel zapolnjevati predvsem z davki, pri katerih smo pod evropskimi povprečji, to so v prvi vrsti davki na kapital (davek na dobiček pravnih oseb), prihodki od rent in kapitala (vključitev teh v dohodninski lestvico) ter premoženjski davki (davki na nepremičine, posest).

Izziv: Zagotovitev in ohranitev stabilnosti javnih financ in zniževanje javnega dolga.

Ukrepi:

- Proračunsko načrtovanje skladno ustavno zapisanemu fiskalnemu pravilu in ciljnemu zniževanju javnega dolga ter uresničevanju temeljnih projektov in razvojnih ciljev države.
- Ponovna preverba sprejetega proračuna za leto 2019 in prilagoditev skladno z zavezami iz koalicijske pogodbe
- Pospešitev aktivnosti in priprave projektov za učinkovitejše črpanje evropskih sredstev iz finančne perspektive 2014 – 2020

Izziv: Uspešno zaključiti pogajanja v okviru nove finančne perspektive EU za obdobje 2021-2027 s ciljem, da RS ostane neto prejemnica sredstev.

Ukrep: oblikovanje strokovne skupine za pripravo pogajalskih izhodišč

Izziv: Zagotoviti stabilno, predvidljivo in mednarodno primerljivo davčno okolje.

Ukrepi:

Levica: Mednarodno primerljivo pomeni:

- pobrani davki kot delež BDP vsaj 41%
- davek na dobiček podjetij 25%
- zmanjšanje davčnih olajšav za podjetja, da se efektivna stopnja davka na dobiček dvigne na 20% iz 11,7% ter postavi minimalna stopnja plačila DDPO, predlagamo 10%,
- pobrati več neposrednih davkov (naši predlogi obdavčitve premoženja, vključitve vseh dohodkov v dohodninsko osnovo), ki so bolj socialno pravični
 - Znižanje previsoke obremenitve plač najproduktivnejšega in visoko usposobljenega dela zaposlenih po vzoru razvitih EU držav skladno koalicijskemu dogovoru ter davčna razbremenitev nagrad iz naslova poslovne uspešnosti oziroma drugih oblik udeležbe zaposlenih pri dobičku. **Levica: plače so pri nas nadpovprečno obremenjene samo, če se primerjamo z anglosaškim delom OECD ali izrazito neoliberalnimi državami. Če se postavimo ob bok Avstriji, Češki, Madžarski, Italiji, pa take trditve ne držijo. Davčno breme (tax wedge) povprečne slovenske plače (za samsko osebo brez olajšav) je 42,5%, kar je približno toliko kot na Češkem in na Švedskem, sosednje države so bistveno bolj obdavčene (Avstrija 49,4%, Madžarska 49%, Italija 48,2%). Podatki so za 2014.**
 - Sprejem Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in Zakona o obehni udeležbi delavcev pri dobičku, kakršnega je predlagala Levica (EPA 1258-VII in 2614-VII).
 - Priprava in uvedba davka na nepremičnine (davek na prazna stanovanja)
 - Uvedba pravičnega davka na premoženje, ki bo bolj obdavčil velike lastnike nepremičnin in veleposesti
 - Izvajanje prilagoditev posameznih delov davčnega sistema tako, da bodo skupni učinki pretežno davčno nevtralni oziroma ne bodo dodatno obremenjevali davčnih zavezancev, kjer ni nujno potrebno
 - Nadaljevanje uvajanja sodobnih informacijsko podprtih tehnologij za poenostavitve davčnih postopkov
 - Davčna ureditev poslovanja podjetij, ki se ukvarjajo z novim tehnologijami, in tistih, ki sodijo med nove oblike podjetništva
 - Uvedba davčne olajšave do 5% letne dohodninske osnove posameznika za sredstva, vložena v področja kulture, športa, zdravja in obrtniških del na podlagi tehnološke nadgradnje programa »preveri račun« (samodejni pripis računov k izračunu dohodnine). **Levica: nasprotujemo uvajanju dodatnih davčnih olajšav.**

Levica:

- Povišanje davka na dobiček na 22% do leta 2020 in na 25% do konca mandata.
- Določitev spodnje meje DDPO, ki ga morajo plačati pravne osebe, ki koristijo davčne olajšave. Predlagamo 10%.
- Doseči evropsko povprečje zbranih davkov kot delež BDP na socialno pravičen način,
- Uvedba pribitka na vse transakcije v davčne oaze,
- Uvedba obdavčitve prihodkov verskih skupnosti, ki jih pridobivajo s trženjem storitev,
- Vključitev osebnih prihodkov iz kapitala in rent v osnovo za odmero dohodnine,

Izziv: ustrezen nadzor nad spoštovanjem področne zakonodaje in izboljšanje plačilne nediscipline.

Ukrepi:

- Okrepitev in jasnejša razmejitev ključnih državnih organov pri boju proti finančnemu (bančnemu) in gospodarskemu kriminalu, proti davčnim utajam in prevaram, pranju denarja, oškodovanju javnih sredstev ter črni in sivi ekonomiji. **Levica: strinjamo se s ciljem, pogrešamo konkretizacijo: katerih državnih organov? Kako jih bomo okrepili in razmejili?**
- Centralizacija in okrepitev transparentnosti javnega naročanja in plačila prispevkov z uporabo sodobnih informacijskih tehnologij

SPREJELI BOMO IZZIVE PRIHODNOSTI KOT ENEGA IZMED TEMELJEV RAZVOJA NAŠE DRUŽBE

Gradimo družbo temelječo na znanju kot ključnem dejavniku razvoja in globalne konkurenčnosti slovenske družbe in še posebej gospodarstva. Nove tehnologije (veriženje blokov, 3D tisk, roboti, internet stvari, umetna inteligenca, ...) postajajo temelji prihajajoče industrijske revolucije (IR 4.0). Želimo postati ena izmed najbolj digitaliziranih držav v EU, kar zahteva, da državljane opolnomočimo z digitalnimi znanji, zagotovimo varen dostop do zmogljive digitalne infrastrukture in storitev ter sprejmemo ukrepe za vzpostavitev digitalizaciji prijaznega regulatornega in razvojnega okolja. Da bi bili kos tem izzivom in dosegli cilj globalne konkurenčnosti, je potrebno celotno slovensko družbo pripraviti in aktivno vpeti v ključne tehnološke procese. Iz sledilcev globalnih tehnoloških trendov moramo postati aktivni deležniki teh procesov.

Izziv: Postati družba znanja in sodobnih tehnologij.

Ukrepi:

- Postopno povečanje proračunskih in drugih javnih izdatkov za raziskave ter razvoj na 1% BDP do leta 2022 ter z davčnimi ugodnostmi spodbuditi zasebna vlaganja v raziskave in razvoj ter povečanje sredstev za visoko šolstvo proti povprečju EU v tem mandatu. **Sprejetje cilja za povečanje skupnih sredstev za raziskave in razvoj na 3% BDP do leta 2030** **Levica: zasebna vlaganja v R&R trenutno uživajo 100% davčno olajšavo. Kakšne dodatne davčne ugodnosti so še sploh mogoče?**
- Finančna podpora vključitvi slovenskih raziskovalcev v evropski prostor (npr. infrastruktura, ERC, skupno programiranje...) **Levica: načeloma podpiramo, a pogrešamo konkretizacijo.**
- Vključevanje visokošolskih in znanstvenih institucij v mednarodne projekte, oblikovanje skupnih študijskih programov ter izmenjave študentov in profesorjev ter ostalega osebja z najboljšimi univerzami po svetu. **Levica: to je cilj, ne ukrep.**
- Povečevanje razvojnih sredstev za odličnost (diverzifikacijo) univerz
- Nadaljevanje z tekočimi projekti za zagotovitev visoke pokritosti s širokopasovnimi optičnimi omrežji ter 5G brezžičnimi omrežji in omrežjem za internet stvari), ter razvoj sodobnih tehnologij (veriženje blokov, umetna inteligenca - AI, veliki podatki - BigData, navidezne in nadgrajene realnost VOR, avtonomne vožnje CAD...). **Levica: kdo je predviden kot izvajalec teh dejavnosti? Kaj je tu ukrep?**
- Vzpostavitev spodbudnega in ustrezno reguliranega poslovnega ekosistema za razvoj in uporabo tehnologij veriženja podatkovnih blokov. **Levica: Zakaj je tehnologija veriženja podatkovnih blokov na tak način izpostavljena? Ne vidimo potrebe po posebnem spodbujanju prav te določene tehnologije, sploh glede na še ne popolnoma znane negativne**

učinke in možnosti zlorab (pranje denarja, špekulativni zaslužki, obremenjevanje okolja s prekomerno rabo energije)

- Preoblikovanje SID banke v smeri razvojne banke

Izziv: Sodobna IT infrastruktura

Ukrepi:

- Internet ultravisokih hitrosti in prenosov podatkov na celotnem ozemlju države.
- Dostop do interneta za vse skozi univerzalno storitev, sofinanciranje vzpostavitve hitrih povezav v ruralnih okoljih in projektov za pospeševanje povezljivosti znotraj urbanih okolji. **Levica: se strinjamo s ciljem. Nejasno pa je, kdo bo zagotavljal to univerzalno storitev in na kak način bomo to dosegli.**

Izziv: Digitalizacija družbe

Ukrepi:

- Oblikovanje resornega ministrstva odgovornega za digitalizacijo, kot nosilca aktivnosti digitalizacije države. **Levica: ni jasno, kakšne so pristojnosti tega ministrstva in v kakšnem odnosu bo do drugih ministrstev, ki se pri svojem delu prav tako ukvarjajo z digitalizacijo.**
- Priprava Nacionalnega akcijskega načrta digitalizacije.
- Podelitev digitalnega državljanstva ob rojstvu (brezplačen e-certifikat in e-identiteta).

Izziv: Povezovanje znanosti in gospodarstva

Ukrepi:

- Prenova sistema financiranja mladih raziskovalcev v gospodarstvu in povečanje njihovega letnega števila, s ciljem povečanja pretoka idej, znanja in tehnologij tako med znanstveno-raziskovalnem okoljem ter gospodarstvom kot tudi med pedagoškim procesom in gospodarstvom. **Levica: subvencioniranje gospodarstva. Smo zadržani.**
- Spodbujanje prenosa znanja med univerzami in JRO ter gospodarstvom z zagotavljanjem rednega financiranja mehanizmov tehnološkega prenosa s ciljem komercializacije inovacijske dejavnosti in skupnih razvojno-raziskovalnih projektov med gospodarstvom in JRO oziroma univerzami. **Levica: komercializacija ne sme biti osnovni smoter raziskovanja. Treba je zavarovati javni interes, zagotoviti čim širšo dostopnost vseh rezultatov javno financiranih raziskav in v primerih komercializacije ohraniti prost dostop za nekomercialno rabo in uvesti strog nadzor za preprečevanje zlorab, kjer se prepletata javni in zasebni interes (komercializacija rezultatov javno financiranih raziskav v obliki patentov, spin-off podjetij ipd.)**
- Poenostavitev postopkov ustanavljanja odcepljenih podjetij (spin off/spin out podjetja) za univerze in raziskovalne inštitute. **Levica: kot zgoraj. Te postopke je treba ustrezno regulirati za zavarovanje javnega interesa in preprečevanje zlorab.**
- Sofinanciranje doktorskih študijev doma in v tujini **Levica: v kakšni meri in na kakšen način?**

- Statusno-organizacijsko preoblikovanje Urada za intelektualno lastnino in prenova Zakona o intelektualni lastnini s ciljem krepite zaščite intelektualne lastnine.

Izziv: Prenova nacionalnega raziskovalnega sistema

Ukrep: Prenova nacionalne zakonodaje na področju raziskovalne dejavnosti (Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti, Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije).

SLOVENIJA - UČINKOVITA IN DEBIROKRATIZIRANA DRŽAVA

Enotno ugotavljamo, da so zapleteni in nejasni birokratski postopki problem, ki ovira razvoj države in njen napredek ter državljanom in organizacijam povzroča nepotrebne stroške. Izhajajoč iz te ugotovitve je nujno, da se na vseh segmentih delovanja države poenostavijo postopki.

Izziv: Poenostavitev in debirokratizacija posameznih procesov v javni upravi

Ukrepi:

- Nadgradnja portala e-Uprava in e-Vem za mobilni dostop in dostop od doma za poenostavitev in pospešitev določenih postopkov (npr. ustanovitev/zaprtje podjetja, pridobitev osebnih dokumentov, odjava/prijava stalnega prebivališča,...). Potrebno je izboljšati povezave med različnimi evidencami in bazami podatkov, kar bo izboljšalo kvaliteto in pospešilo izmenjavo dostopnih informacij. **Levica: potrebno jasno določiti, za katere evidence in baze podatkov gre. Povezovanje baz in evidenc lahko posega tudi v varstvo osebnih podatkov in je treba zagotoviti ustrezne varovalke.**
- Zagotovili bomo povečanje pristojnosti predstojnikov v javnem sektorju ob hkratnem okrepljenem uveljavljanju njihove osebne odgovornosti za doseganje ali nedoseganje rezultatov ter zakonitost poslovanja (Zakon o javnih uslužbencih, Zakon o funkcionarjih v državni upravi, Zakon o javnih agencijah, Zakon o zavodih, ...). **Levica: nasprotujemo krepitvi upravljalke samovolje.**

OHRANITEV SLOVENIJE KOT VARNE DRŽAVE TER PRIMERNA UREDITEV SISTEMOV NACIONALNE VARNOSTI

Zaradi naraščajoče nestabilnosti v mednarodnem okolju in zaostrovanja razmer v svetu, potrebuje Republika Slovenija po kriznih letih preudarno prenovu nacionalno-varnostnega sistema, ki se mora prilagoditi novim mednarodnim okoliščinam, spremembam v sistemu mednarodnih odnosov in novim varnostnim grožnjam. Te postajajo vse bolj kompleksne, nepredvidljive, vseobsegajoče in totalne v svojem obsegu kot tudi učinkih. Zato bomo v koaliciji, ki je zavezana reformam in razvoju, oblikovali in sprejeli nujne ukrepe za zagotovitev varnosti Republike Slovenije in njenih prebivalcev.

Komentar Levice: Osnovno izhodišče varnostne politike je ugotovitev, da Slovenija srednjeročno ni vojaško ogrožena in da je večina varnostnih groženj povezana z zaostrenimi socialnimi in političnimi razmerami v Evropi in zlasti v njeni soseščini. Posledice so zlasti migracije, ki pa jih je treba obravnavati kot humanitarno vprašanje, kot varnostno pa le v utemeljenih primerih.

Izziv: Zagotoviti nacionalno varnost države in primerno urediti vse podsisteme, ki zagotavljajo varnost.

Ukrepi:

- Izvedba skupnega strateškega pregleda sistema nacionalne varnosti, ki bo zajemal vse podsisteme in bo podlaga za pripravo in sprejem nove Resolucije nacionalne varnosti Republike Slovenije.
- Zagotovitev financiranja podsistemov nacionalne varnosti ter postopna rast izdatkov nacionalno-varnostnega sistema skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi, za vzdržen in učinkovit sistem za zagotavljanje varnosti ljudi in države. **Levica: Prilagajanje izdatkov za nacionalne podsisteme dejanskim potrebam in zmožnostim slovenske družbe.**
- Nadgradnja koncepta hitrega, odločnega in usklajenega odziva (povezovanje kadrov in sredstev) na vse varnostne grožnje.
- Reorganizirati, modernizirati in digitalizirati vse komunikacijske sisteme nacionalno-varnostnih podsistemov ter vzpostaviti hitrejši prenos podatkov in informacij med enotami in štabi na terenu.
- Dvig ravni varnostne kulture v družbi. **Levica: nejasno. Predlagamo črtanje.**
- **Dodatek Levice:**
 - prenos pristojnosti napotovanja SV v tujino skladno z novelo Zakona o obrambi EPA 1400-VII
 - umik SV iz vseh misij NATA v tujini.

Izziv: Kadrovska podhranjenost sistema in podsistemov nacionalne varnosti

Ukrep:

- Ureditev statusa in konkurenčnosti poklicev v nacionalno varnostni strukturi na trgu dela, oblikovanje kariernih poti, povečanje usposabljanja ter posodobitev oborožitve in opreme. **Levica: predlagamo reformulacijo v "ureditev statusa poklicev in oblikovanje kariernih poti v nacionalni varnostni strukturi."**

Izziv: Preoblikovanje in prilagoditev obrambnega sistema države

Ukrepi:

- Postopni realni dvig obrambnih izdatkov proti 2% BDP v dinamiki, ki je finančno vzdržna za javne finance in hkrati zagotavlja ohranjanje kredibilnosti naše države do zavezništva. **Levica: Ohranitev javnih izdatkov za obrambo na ravni, ki ustreza realni oceni srednjeročne ogroženosti države (predlagamo, da ne presegajo 1% BDP).**
- Organizacijsko povezati postopke ter zaposlene v SV in upravnem delu MORS z namenom procesne optimizacije in poenostavitve upravljanja obrambnega sistema in SV.
- Posvetovanje z zavezništvom glede časovnice izgradnje ciljev zmogljivosti, vključno obeh bataljonskih skupin, upoštevajoč razpoložljivost novih investicijskih sredstev in skupno ugotovljenih prioritet ter trenutnih kadrovskih zmogljivosti države. - **Stališče Levice poznate**

Izziv: Okrepitev sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Ukrepi:

- Urediti je potrebno status, pogoje za delo in opremo gasilk ter gasilcev, reševalk in reševalcev ter drugih prostovoljk in prostovoljcev prostovoljnih organizacij, ki delujejo v sistemu zaščite in reševanja.
- Povečati je potrebno sofinanciranje prostovoljnih organizacij, ki delujejo v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. **Levica: vprašanje poklicnih gasilcev, sindikat opozarja na njihovo pomanjkanje.**
- Povečati je potrebno financiranje delovanja gasilcev preko požarnega sklada in na novo razdelati sistem financiranja obnove sredstev ter opreme, ki se je uničila v večjih intervencijah.
- Posodobitev flote transportnih helikopterjev, ki delujejo pri nalogah nalog zaščite in reševanja ter helikopterske nujne medicinske pomoči. **Levica: se strinjamo, vendar je to bolj naloga za naslednjo vlado, kajti po mnenju MORS se življenjska doba sedanjih helikopterjev izteče šele leta 2025. Predlagal bi torej tole formulacijo: "Zagotovitev pogojev za pravočasno posodobitev flote reševalnih helikopterjev SV in policije, ki se jim okoli leta 2025 izteče življenjska doba."**

Izziv: Nadaljnja konsolidacija sistema notranje varnosti

Ukrep:

- Tehnološko in s pravnimi okvirji slediti zastavljenim ciljem na področju boja proti mednarodnem organiziranem kriminalu in terorizmu. **Levica: nejasno, kakšne pravne in tehnološke spremembe so predvidene. Problem**

poseganja v temeljne svoboščine, ki se je velikokrat pokazal v tujini ob sprejemanju tovrstne zakonodaje.

- Okrepiti delo na področju računalniške forenzike **Levica: nejasno, kaj je ukrep.**

Izziv: Posodobitev obveščevalnega sistema

Ukrepi:

- Krovni zakon o obveščevalno-varnostnih službah, ki bo ustrezneje povezal vse deležnike na področju obveščevalno varnostne dejavnosti v Republiki Sloveniji. **Levica: nejasno, kakšna posodobitev varnostnega sistema. Vprašanje poseganja v zasebnost in temeljne svoboščine.**

Izziv: Informacijska varnost države

Ukrepi:

- Na podlagi obstoječe zakonodaje vzpostaviti celovit sistem informacijske varnosti države.
- Zaščita slovenske kritične infrastrukture z povečano informacijsko varnostjo
- Povečanje zavedanja javnosti o dejanskih nevarnostih informacijskih napadov.

Izziv: Migracije

Ukrepi:

- Izdelava celovite migracijske strategije, ki bo temeljila na medresorskem povezovanju.
- Sprememba azilne zakonodaje v skladu s širšim konceptom sprememb področne zakonodaje na ravni EU ter z jasnimi varovalkami za preprečevanje zlorab instituta mednarodne zaščite. **Levica: Odprava spornih določb v azilni in tujski zakonodaji, sprejetimi v preteklem sklicu DZ, ki omejujejo pravico do mednarodne zaščite v nasprotju z mednarodnim humanitarnim pravom in načeli človečnosti.**
- Učinkovitejše varovanje schengenske meje. **Levica: nasprotujemo dodatni militarizaciji meje. Predlagamo odstranitev "tehničnih ovir", ki ogrožajo človeška in živalska življenja.**
- Prenos pristojnosti Urada za oskrbo in integracijo migrantov v pristojnost Ministrstva za notranje zadeve. **Levica: nasprotujemo. Urad naj bi skrbel za celovito oskrbo migrantov (nastanitev, zdravstvena oskrba, vključevanje v izobraževanje in trg delovne sile), kar presega pristojnosti MNZ in zahteva sodelovanje vseh resorjev.**

VARNA, SODOBNA, STROŠKOVNO UČINKOVITA IN TRAJNOSTNA INFRASTRUKTURA

Splošen komentar Levice: ukrepi so precej nedoločni in v določeni meri ne sledijo že sprejetim aktom. Potrebna je bolj decidirana opredelitev ukrepov za

vzpostavitev trajnostne mobilnosti in krepitev javnega potniškega prometa. Pri slednjem pogrešamo razumevanje specifičnih problemov različnih vrst prometa.

Prometna infrastruktura je v funkciji zagotavljanja mobilnosti prebivalcev in slovenskega gospodarstva. Spodbujali bomo okoljsko sprejemljivejše oblike prometa in javni promet, pri čemer bomo sledili načelom varnosti, inovativnosti in trajnosti. S spodbujanjem investicij v omrežje kolesarskih cest bomo krepili tudi turistične potenciale Slovenije in promovirali zdravo mobilnost. Učinkovitost investicijskih procesov države in razvoj gradbene oziroma investicijske stroke bomo zagotavljali z uvajanjem digitalizacije na področje gradenj.

Izziv: Država kot kompetenten in učinkovit investitor

Ukrepi:

- Sprejem in dosledna implementacija Akcijskega načrta uvedbe digitalizacije na področju grajenega okolja v Republiki Sloveniji. DARS in DRSI bosta postala promotorja BIM pristopa k načrtovanju in izvedbi infrastrukturnih investicij, državni inženir pa strokovni koordinator in integrator teh procesov.
- Na področju zagotavljanja kakovosti v gradnji bomo zagotovili zadostna finančna sredstva za intenziviranje dela tehničnih odborov, v katerih sodelujejo predstavniki slovenske stroke, ki izdelujejo strokovne predloge prenove tehnične regulative (npr. projekt priprave in sprejemanja tehničnih specifikacij za prometno infrastrukturo (TSPI), standardizacija popisov del ter dopolnjevanje enotnih baz cen,...)
- S ciljem zagotavljanja predvidljivih in stabilnih okoliščin za učinkovito načrtovanje in izvedbo oziroma realizacijo šestletnega operativnega programa vlaganj v promet in prometno infrastrukturo, bomo v mandatnem obdobju 2018-2022, v proračunu DRSI vsakoletno zagotavljali ustrezno višino sredstev, ki pa ne bo nižja kot v izhodiščnem letu 2018.

Izziv: Dosledno oziroma učinkovito izvajanje Strategije razvoja prometa v RS do leta 2030

Ukrepi:

- Šestletni operativni program vlaganj v promet in prometno infrastrukturo bo postal sestavni del dokumentacije, ki jo Državni zbor RS potrjuje v okviru vsakoletnega sprejema oziroma rebalansa državnega proračuna. S tem bo dokument, ki je zastavljen kot t.i. »šestletni drsni plan«, postal dejansko operativno načrtovalsko orodje, ki se bo vsakoletno noveliralo glede na načrtovano in dejansko realizacijo. V Operativni program investicij bo vpeljana t.i. »zlato investicijsko pravilo«, ki bo zagotavljalo proticiklično funkcijo državnih investicij v prometno infrastrukturo.
- V okviru izvajanja Šestletnega operativnega programa vlaganj v promet in prometno infrastrukturo, bomo posebno pozornost namenili naslednjim projektom:
 - Nadaljevanje aktivnosti v teku in pričetek del na obeh delih t.i. 3. razvojne osi – sever in jug, **Levica: Začetek izgradnje 3. osi ob predhodni ponovni preveritvi trase do Velenja z namenom, da se povezava zgradi z najnižjimi finančnimi in okoljskimi stroški**

- Intenziviranje predinvesticijskih aktivnosti na območju 3a. in 4. razvojne osi,
- ~~Razširitev ljubljanskega obroča in vpadnih cest na najbolj obremenjenih odsekih,~~ Levica nasprotuje
- Ureditev železniških postajališč,
- Nadaljevati izvajanje projektov za modernizacijo železniškega omrežja.
- **Levica: spodbujanje javnega prevoza:**
 - uvedba enotne vozovnice in conskega sistema plačevanja,
 - možnost prestopanja z enotno vozovno med različnimi oblikami javnega prevoza,
 - usklajenost vozniških redov pri prestopanju (optimizacija modal-splitov, tj. prehodov z ene vrste javnega prevoza na drugo),
 - uvedba enotnega informacijskega portala in s tem povečanje dostopnosti informacij o vozniških redih,
 - višje subvencije javnemu prevozu (cenovno spodbujanje),

Izziv: Začetek gradnje 2. tira na predvideni trasi z izgradnjo dvotirne proge

Ukrepi:

- Čimprejšnja uveljavitev Zakona in nadaljevanje izvajanja projekta preko projektnega podjetja 2TDK, **Levica: Izgradnja 2. tira preko družbe 2TDK, a brez udeležbe tujega kapitala, tj. z lastnimi sredstvi, nepovratnimi sredstvi EU in ugodnimi posojili EIB. (Sprejem novele, ki jo je že pripravila PS Levica.)**
- Dopolnitev obstoječega gradbenega dovoljenja za širitev servisnih cevi,
- Potrditev investicijskega programa in začetek gradnje dostopnih cest,
- Začetek postopka državnega prostorskega načrta za dvotirno progo (umestitev viaduktov in preostalih predorov),
- Nadaljevanje dela ustanovljenega projektnega sveta Vlade RS za civilni nadzor, **Levica: Nadgraditev projektnega sveta vlade RS za civilni nadzor v finančno-projektne svet, ki bo deloval na podlagi zakona in bo odgovoren samo državnemu zboru. (Sprejem novele, ki jo je že pripravila PS Levica.)**
- Dokončanje postopka z Evropsko investicijsko banko (EIB) za dodelitev posojila.
- Začeti postopek s SID banko za dodelitev posojila,
- Začeti postopek za dodelitev poročstva Juncker sklada za posojilo EIB,
- ~~Nadaljevanje pogajanj z zalednimi državami.~~ Levica: zagotovitev transparentnosti in izključitev tujega kapitala pri gradnji

Izziv: Promet po meri uporabnika in okolja

Ukrepi:

- Vzpostavitev sodobnih sistemov vodenja prometa v okviru Nacionalnega centra za upravljanje prometa (NCUP), obveščanje uporabnikov preko informacijskih portalov in mobilnih aplikacij v realnem času.

- Razbremenitev cestnega omrežja z razvojem kakovostnega javnega potniškega prometa. Ustanovitev neodvisnega upravljavca javnega potniškega prometa (DUJPP), uskladitev vozniških redov s ciljem povečanja dostopnosti za uporabnike in prenova sistema subvencioniranja javnega potniškega sistema. Razširitev uporabe enotne vozovnice **ter možnost prestopanja med različnimi oblikami javnega prevoza z enotno vozovnico**
- Ohranili bomo vinjetni sistem cestninjenja za osebna vozila do 3,5 t in uvedli t.i. elektronske vinjete.
- Priprava predloga za takojšnjo omejitev vožnje za tovorna vozila z višjimi izpusti oziroma maksimalen dvig cestnine in drugih taks za ta vozila. **Levica: dvig cestnin za vsa tovorna vozila in preusmerjanje na železniški promet.**
- Priprava predloga za omejitev uvoza dizelskih vozil z višjimi izpusti (s prenovo sistema dajatev na vozila), razen za starodobnike.
- Nadaljevali bomo z izvajanjem ukrepov za zagotavljanje prometne varnosti v okviru Agencije za varnost v prometu (AVP).
- **Izboljšanje kolesarskega omrežja**
- Prilagoditev zakonodaje, ki bo omogočala učinkovitejši nadzor prometa z avtomatskimi sistemi nadzora in uvedba sekcijskega merjenja hitrosti na ključnih odsekih AC kriza.
- Izdelan je osnutek Akcijskega načrta za alternativne vire energije. Po uskladitvi bomo Akcijski načrt sprejeli na Vladi RS in ga začeli izvajati.
- Nadaljevali bomo s postopno preusmeritvijo tovora na železniške tirnice.

ENERGETSKO UČINKOVITA DRŽAVA Z VKLJUČEVANJEM OBNOVLJIVIH VIROV

Splošni komentar Levice: prehod na obnovljive vire energije je potreben predvsem zato, da ohranimo možnosti preživetja človeške vrste na tem planetu. Pozitivni gospodarski učinki pri tem niso zanemarljivi, vendar problema ne moremo gledati le skozi to perspektivo. V uvodu prav tako manjka omemba socialnega vidika prehoda, predvsem zaveza poskrbeti za delavce v energetiki, ki bodo ogroženi zaradi prehoda na obnovljive vire energije. [glej tudi komentar k poglavju Med okoljem in razvojem].

Zaveza razogljčenju ter s tem potreba po nadomeščanju fosilnih goriv z obnovljivimi viri bo z rastočo rabo energije, digitalizacijo in povezovanjem infrastrukture skupaj z izzivi IR 4.0 in družbe 5.0 definirala nadaljnji razvoj energetske infrastrukture. Zanesljiva in napredna infrastruktura bo zato pomemben dejavnik za konkurenčno gospodarstvo, ki nudi kakovostna delovna mesta.

Zanesljivost oskrbe ob zavezi razogljičenju bomo zagotavljali v prvi vrsti z ukrepi učinkovite rabe energije, nadaljnji podpori izkoriščanjem obnovljivih virov energije, ki jih ima Slovenija (v prvi vrsti največjemu potencialu - hidroenergiji), ustrezno energetske mešanice virov ter s primerno stopnjo samozadostnosti.

Visoke parametre zanesljivosti oskrbe danes zagotavljamo z mešanico proizvodnje iz različnih virov in robustno infrastrukturo elektro, plinskega in drugih energetskih sistemov. Z ugodno in v čim večji meri brezogljično mešanico domačih virov, ob upoštevanju načel pravične tranzicije, bomo zagotavljali zanesljivost oskrbe tudi v prihodnje, pri čemer pa bomo tudi nadalje skrbeli za primerjalno cenovno dostopnost energije uporabnikom ter s tem obenem še nadalje zagotavljali tudi pogoje konkurenčnosti gospodarstva in energetskega sektorja.

Izziv: Sodobna energetska zasnova Slovenije in učinkovito upravljanje energetskega področja

Ukrepi:

Komentar Levice: Koncept Energetskega koncepta Slovenije je premalo definiran in pušča odprta vrata nadaljevanju netrajnostnega načina zagotavljanja električne energije. Jasneje je potrebno definirati način prehoda na decentralizirane obnovljive vire energije.

- Čimprej bomo sprejeli pripravljen trajnostno usmerjen energetske koncept Slovenije z ambicioznimi in vzdržnimi cilji za gospodarstvo in prebivalce ob upoštevanju trajnostnih načel na področjih razogljičenja ter primerjalne zanesljivosti in kakovosti oskrbe ter dostopnosti energentov do leta 2050 ob upoštevanju dviga stopnje samooskrbe in samozadostnosti ter načel pravičnega prehoda (s potrebno sanacijo okolja ter prestrukturiranjem regij) ob zagotovitvi konkurenčne proizvodne cene energije za državljane in gospodarstvo.
- Pripravili ospešili bomo ~~pripravo~~ državnega energetske podnebne biga načrta v skladu s predvidenimi zahtevami paketa osmih zakonodajnih aktov Čista energija za vse Evropejce.
- Pripravili bomo družbeno sprejemljivo in socialno pravično Strategijo dekarbonizacije Slovenije, ki bo vključevala pravično tranzicijo premogovnih regij vključno z sanacijo okolja in prestrukturiranjem regij ob zagotovitvi konkurenčne cene proizvodne cene električne energije v času izvedbe tranzicije regij ter upoštevanju elektrifikacije prometa in ogrevanja.
- Zagotovili bomo prenos osmih zakonodajnih aktov Čista energija za vse Evropejce v nacionalno zakonodajo na za slovensko gospodarstvo in energetske sektor najbolj primeren način
- V sodelovanju s stroko in ob upoštevanju sprejetih zakonodajnih aktov na ravni EU, ki so v pripravi, bomo prenovili in dopolnili Energetske zakon EZ-1.
- Glede na potrebo pospešene digitalizacije energetskega in sočasnega razvoja komunikacijskega področja za potrebe vzpostavitve pametnih omrežij pri razogljičenju družbe ter izkoriščanjem sinergij sočasne gradnje

teh infrastruktur bomo spodbudili intenzivnejše sodelovanje med Agencijo za komunikacije ter Agencijo za energijo.

- Energetska omrežja bomo gradili v največji možni meri hkrati z gradnjo drugih omrežij (širokopasovne povezave, kolesarske poti, drugo javno omrežje ...) za kar bomo uskladili področne zakonodaje.

Izziv: Povečati delež obnovljivih virov energije

Ukrepi:

- Sprejem novelacije Akcijskega načrta za obnovljive vire energije s ciljem doseganja mednarodno sprejetih ciljev in zavez.
- V skladu z Evropskimi usmeritvami bomo z različnimi ukrepi, tudi poenostavitvijo upravnih postopkov, nadaljevali spodbujanje investiranja v različne obnovljive vire. Levica: obuditev programov izgradnje in subvencioniranja sončnih in vetrnih elektrarn (tudi HE, ter dvig zanesljivosti oskrbe ne samo količine OVE)
- Preučili bomo koristnost subvencijske OVE sheme in identificirali možne alternative obstoječim shemam z namenom dviga stopnje samooskrbe z energijo. Levica: vzpostavitev sklada za pravično tranzicijo na OVE, ki bo skrbel za kompenzacijo izgube delovnih mest v energetiki in proizvodnji fosilnih goriv (predpogoj je sprejem strategije dekarbonizacije – vir CO2 kuponi (HSE (TEŠ) prispeva več kot 85% vseh sredstev Podnebnega sklada in tudi levji del v vodnem skladu (DEM SENG))
- Podprli bomo daljinske sisteme ogrevanja v manjših naseljih in spodbudili energetske varčne sisteme v gospodinjstvih.
- Na podlagi posvetovanja s stroko bomo sprejeli odločitev o tem, da se umeščanje energetskih objektov v prostor, ki nima regionalnega vpliva (npr. male HE, vetrne elektrarne, ...), z države prenese na lokalne skupnosti.

Izziv: Povečati izrabo potenciala hidroenergije

Ukrepi:

- Sklenitev koncesijske pogodbe za izkoriščanje energetskega potenciala srednje Save s ciljem zagotavljanja optimalne izrabe vodnega potenciala v celotni verigi reke Save
- Dokončanje izgradnje Hidroelektrarn na Spodnji Savi in pospešitev aktivnosti za pričetek izgradnje prvih treh hidroelektrarn na Srednji Savi.
- Zagotoviti integralno izrabo razpoložljivega vodnega potenciala Republike Slovenije ob upoštevanju vseh vidikov gospodarjenja z vodami in okolja z namenom znižanja ogljičnega odtisa celotne proizvodne verige ter zagotovitve konkurenčnosti vseh proizvodov rabe voda.
- Zaščita reke Mure; ustavitev gradnje hidroelektrarn (povrnitev vloženih sredstev koncesionarju (10 mio €)) – predlog sprejetje strategije celostne izrabe reke Mure z ovrednotenjem vseh vplivov)

Izziv: Energetska učinkovitost

Ukrep:

S ciljem pospešitve izvajanja ukrepov URE in trajnostne mobilnosti bomo nadaljevali z ukrepi učinkovite rabe energije v javnem in zasebnem sektorju (Akcijski načrt URE) ter vzporedno prenovili sistem podpor in subvencij Eko Sklada za učinkovito rabo energije s posebnim poudarkom na energetski prenovi zgradb ter ciljem nadaljnjega zniževanja emisij toplogrednih plinov ter večje dostopnosti ukrepov učinkovite rabe energije socialno občutljivim skupinam odjemalcev.

Povečanje proračunskih sredstev za energetske obnove stanovanj tistih, ki so ob ali pod pragom revščine.

Izziv: Primerna energetska samozadostnost Slovenije - zmanjšanje energetske uvozne odvisnosti z izrabo domačih primarnih in alternativnih ter obnovljivih virov energije. Levica: ta del besedila je nejasen. Konkretizirati ukrepe in politike.

Ukrepi:

- S pravočasno pripravo ustreznih politik in ukrepov bomo zagotovili ukrepe za nadaljnjo rast stopnje primerjalno stroškovno učinkovite samooskrbe Republike Slovenije z energijo ob upoštevanju vplivov elektrifikacije gospodarstva, prometa in ogrevanja ter izrabe domačih primarnih in alternativnih ter obnovljivih virov energije.
- Zagotovili bomo ukrepe za rast stopnje samooskrbe RS z električno energijo ob upoštevanju vplivov elektrifikacije gospodarstva, prometa in ogrevanja, kakor tudi ukrepov učinkovite rabe energije, obseg distribuirane proizvodnje ter lokalne samooskrbe z energijo.

Izziv: Lokalna samooskrba z energijo**Ukrep:**

Skladno s trendom demokratizacije energetike bomo različnim tipom skupnosti s ciljem rasti obnovljivih virov energije še nadalje omogočali samooskrbo ter kot spodbudo njihovem udeležanju spodbujali različne lastniške oblike vključno z energetskimi zadrugami.

Izziv: Sodobno energetska omrežje**Ukrepi:**

- Izvedli bomo potrebno ojačenje in modernizacijo omrežij glede na razvoj novih tehnologij z zagotovitvijo večje ravni digitalizacije ter celovitega pregleda nad električnim, prometnim, plinskim, toplotnim omrežjem (ogrevanje in hlajenje) ter drugimi sistemi oskrbe z energijo. Pripravili bomo akcijski načrt za optimizacijo, nadgradnjo, in večjo zmogljivost naprednega/pametnega omrežja.
- Spodbujali bomo dobro povezanost energetskih omrežij s sosednjimi omrežji ter razvoj Slovenije v smeri vozlišča različnih infrastruktur (energetskih, komunikacijskih, prometnih, ...).

- Spodbujali bomo razvoj pametnih hiš/skupnosti/mest in mikroomrežij v kombinaciji z razvojem pametnih omrežij ter primerno razmerje med centralizirano in decentralizirano distribucijo.

Dodatek Levice: Ponovna regulacija cen naftnih derivatov skladno z rešitvami predstavljenimi v Zakonu o oblikovanju cen naftnih derivatov, EPA 1608-VII.

PARTICIPACIJA, STANOVANJSKA POLITIKA IN ZAPOSLVANJE MLAJŠE GENERACIJE

Mladi so pomemben del družbe in predstavljajo našo prihodnost. Prepoznavamo ključne ovire mladih v zmanjšani politični in družbeni participaciji, osamosvajanju in reševanju prvega stanovanjskega problema ter se zavedamo problema odhajanja mladih v tujino. Mladi morajo postati enakovreden sogovornik pri čemer se jih bo ne bomo le poslušali ampak tudi slišali.

Izziv: Lažji prehod mladih na trg dela in zagotavljanje varnih oblik dela za mlade.

Ukrepi:

- Zmanjšanje prekarnega dela med mladimi in olajšanje sklepanja rednih zaposlitev z ustreznimi ukrepi na področju delovnopravne zakonodaje
- Olajšanje sklepanja rednih zaposlitev z varno prožnostjo delovno-pravne zakonodaje **Levica: nasprotujemo vsakršnemu nižanju delavskih pravic (varna prožnost).**
- Več praktičnega usposabljanja na sekundarni in terciarni ravni izobraževanja. **Levica: nasprotujemo. Problem več usposabljanja je, da se zažira v ure v učilnici. To pomeni, da predvsem na sekundarni ravni dobivajo dijaki vse več praktičnega pouka in manj splošne izobrazbe, kar je v smislu družbenega napredovanja cokla in ciklično poustvarjanje depriviligiranosti.**
- Ureditev nacionalne sheme pripravništev. - **Levica: na kakšen način?**
- Mladim podjetnikom bomo zagotovili pogoje, ki bodo zmanjševali birokratske ovire in niso zgolj predmet finančnih spodbud. **Levica: nasprotujemo izrazu birokratske ovire. Lastniki in menedžerji z izrazom "birokratske ovire" pogosto označujejo potrebne ukrepe, ki služijo varovanju okolja, ščitijo delavske pravice itd.**
- **Ureditev študentskega dela:**
 - dvig minimalne urne postavke na raven, ki je primerljiva s plačilom za delo za minimalno plačo
 - pravica do malice in plačanega prevoza na delo
 - obvezna sklenitev pogodbe (pisnega dogovora) o delu
 - ukinitvev servisov in prenos pristojnosti na Zavod za zaposlovanje

- preusmeritev koncesij, ki jih sedaj dobivajo študentski servisi (okrog 10 milijonov evrov letno) v sklad za štipendije.

Izziv: Spodbuditi kroženje možganov in privabljanje v tujini izobraženih nazaj v Slovenijo

Ukrepi:

- Vključevanje visokošolskih in znanstvenih institucij v mednarodne projekte, oblikovanje skupnih študijskih programov ter izmenjave študentov in profesorjev ter ostalega osebja z najboljšimi univerzami po svetu
- Odprava administrativnih ovir pri zaposlovanju tujcev s poudarkom na deficitarnih poklicih in visoko kvalificiranih kadrih. **Levica: nasprotujemo uporabi izraza administrativne ovire, ker je prazen in ideološki. Konkretizirati, katere spremembe so predvidene.**
- Vzpostaviti sistem sodelovanja izobraževalnih, znanstveno raziskovalnih, gospodarskih in drugih zainteresiranih organizacij za ciljno naravnano predstavljanje možnosti osebnostnega in profesionalnega razvoja mladih v RS **Levica: nejasno. Konkretizirati.**

Izziv: Višanje participacije mladih v družbi.

Ukrepi:

- Uvedba učnih vsebin učenje o odgovornem in aktivnem državljanstvu (»Državlјanska vzgoja« / »Domovinska vzgoja« v srednje šole) **Levica: to je ideološki poseg v učne načrte.**
- Spodbuditi delovanje Sveta vlade za mladino, da bo aktivno sodeloval in podajal predloge pri oblikovanju predpisov s področja mladih. Pri tem bo odgovorna oseba vodila aktiven in strokovno podprt civilno-družbeni dialog z vsemi organizacijami, ki delujejo v mladinskem sektorju

Izziv: Reševanje stanovanjske problematike mladih.

Ukrepi:

- Pregleda naj se obstoječe kapacitete in stanje na področju najemniških stanovanj z mlade. **Komentar Levica: ne razumemo kaj to pomeni. Potrebno je zagotoviti regulacijo (tako cen kot standardov) in preglednost najemniškega trga, ki ni zgolj problem mladih.**
- Glede na obstoječe možnosti naj se zagotovi smiselne razpise preko Stanovanjskega sklada RS, ki bodo dejansko prilagojeni za mlade ter mlade družine.
- Zagotovitev pogojev za delovanje stanovanjskih zadrug. Stanovanjski sklad naj začne ponujati t.i. rent&buy možnosti **Levica: ta in prejšnja alineja sta v protislovju: naj se stanovanjski sklad usmeri v gradnjo najemnih stanovanj (ki ostajajo najemna) ali v rent&buy. Zagovarjamo prvo možnost.**
- **Preusmeritev politike Stanovanjskega sklada RS v gradnjo javnih najemnih stanovanj in dvig proračunskih sredstev za stanovanja na 0,4%BDP do konca mandata**

- Možnost poročstva s strani države za stanovanjske kredite pri državljanih, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje in imajo dohodek, vendar je vezan na prekarno delo.
- Povečali bomo kapacitete v študentskih domovih ter ob morebitnih prostih kapacitetah mladim tudi v študentskih domovih omogočili prehodno bivanje.
- Cilj izgradnje 10.000 najemnih stanovanj dostopnih za vse generacije (po zgledu Dunaja), posebej za mlade. **Levica: treba je določiti vir sredstev, izvajalca ter roke. Predlagamo sistemski dvig proračunskih sredstev za stanovanjsko politiko na evropsko povprečje (0,4% BDP), spremembo politike Stanovanjskega sklada RS (glavni cilj: zagotavljati javna najemna stanovanja) ter rok pridobitve teh stanovanj do leta 2022.**

DRUŽINA KOT POMEMBEN GRADNIK VSAKE DRUŽBE

Splošen komentar Levice: Uvod je neprimeren in NSijevski, prav tako nesmiselni ali nerazumljivi nekateri ukrepi ("VEM za novorojenčke"). Prav tako niso obravnavani vsi tipi družin, ne odpravlja se diskriminacija raznospolnih in istospolnih parov.

Družina predstavlja eno izmed temeljnih celic naše družbe. Zavedamo se, da je potrebno mladim omogočiti pogoje v katerih se bodo lažje odločali za ustvarjanje družine. Kot družba smo soočeni s premajhno rodnostjo pri čemer se posledice tega kažejo na vseh področjih delovanja države.

Izziv: Uvesti družinsko politiko, ki ne bo odvisna od sociale in bo učinkovito odgovarjala na potrebe družin.

Ukrepi:

- ~~ločitev socialne in družinske politike~~
- ~~Preučitev pogojev in javno finančnih posledic za uvedbo univerzalnega temeljnega dohodka za vsakega otroka, državljan RS, do njegovega dopolnjenega 18. leta starosti.~~
- Sprememba kazenskega zakonika tako, da bo odpustitev ali drugačno izigravanje noseče delavke hud prekršek z visokimi sankcijami za delodajalca.
- Zagotovitev minimalnega porodniškega nadomestila vsem porodnicam državljanekam RS ne glede na njihov status - **Levica - predlog reformulacije: primerno visoko nadomestilo za starševsko varstvo vsem staršem, tudi tistim, ki so bili pred rojstvom otroka brezposelni oziroma zaposleni le za kratek čas.**
- VEM za novorojenčka. Levica: predlagamo drugačno formulacijo.
- Ustanovitev enotne informacijske in svetovalne točke za pomoč pri posvojitvah otrok iz Slovenije in tujine **ter poenostavitev in skrajšanje postopkov posvajanja otrok**
- Sprejem Resolucije o preprečevanju nasilja v družini in nad ženskami.

- Leвица: OBMP in možnost posvajanja nehetero parom ter samskim ženskam
- Priprava ukrepov za večjo rodnost

UPRAVLJANJE DRŽAVE – POLITIČNI IN VOLILNI SISTEM

Splošen komentar Levice: Uvod bi formulirali drugače. Nasprotujemo spremembam sistema imenovanja vlade, spremembe volilnega sistema pa je potrebno bolj natančno doreči. Prvi koraki k povečanju transparentnosti bi morali slediti Predlogu priporočil Vladi RS za povečanje stopnje transparentnosti in demokratičnosti njenega delovanja in delovanja ministrov, EPA 0807-VII, ki jih je v mandatu 2014-2018 vložila PS Leвица. Nasprotujemo tudi povečevanju javnih sredstev namenjenim političnim strankam, deregulaciji financiranja in drugim obvodom (tujina, fundacije ...). Prav tako je nujno, da se s spremembami referendumске zakonodaje ljudstvu vrne del odvzetih pravic.

V času obstoja naše države so se pokazale potrebe po spremembah volilnega in političnega sistema. Želja in cilj je, da je sistem zasnovan tako, da ima volivec odločilni glas ter da politični sistem deluje dovolj operativno in enostavno, da je formacija organov za vodenje države transparentna in hitra. Zavedamo se, da določene spremembe potrebujejo širšo politično podporo ter, da bo potrebna širša diskusija in razmislek o oblikovanju in uveljavitvi sprememb. Kljub temu pa ocenjujemo, da oblikovani cilji lahko pridobijo širšo podporo.

Izziv: Volivec mora imeti odločilno vlogo pri izbiri svojih predstavnikov v parlamentu.

Ukrepi:

- Opravili bomo razmislek o spremembi volilnega sistema z ukinitvijo okrajev in z uvedbo absolutnega preferenčnega glasu, ki bo volivkam in volivcem zagotovil večji vpliv pri izboru kandidatk in kandidatov.
- Državni zbor izvoli predsednika vlade, ta pa sam imenuje in razrešuje ministre svoje vlade (polno mandatarstvo). **Leвица: nasprotujemo.**
- Podaljšanje časa odprtja volišč do 22 ure in opraviti razmislek o dodatnem volilnem dnevu. - **Komentar Levice: obstajajo dodatne alternative, npr. premik volilnega dne na drug dan.**
- Uvedba projekta predčasnih volitev na način e-volitev, kar je lahko dobra podlaga za preverbo možnosti uvedbe pravih e-volitev.
- Uvedba instituta odpoklica funkcionarjev
- Omejitev mandatov županov na največ dva mandata **LMŠ: mandat naj traja 5 let oziroma ob 4 letnem mandatu max 3 mandate. Leвица: tudi za poslance 2 ali 3 zaporedne mandate, enako kot za župane**

Izziv: Enakopravnejša zastopanost spolov v politiki

Ukrep:

Izenačili bomo delež zastopanosti spolov pri kandidiranju na volitvah v DZ, lokalnih volitvah in volitvah v Evropski parlament na 40% zastopanosti posameznega spola na listi kandidatov.

Izziv: Primerna prilagoditev pristojnosti in odgovornosti Državnega sveta ali njegova ukinitvev.**Ukrep:**

Odprtje diskusije o smiselnosti Državnega sveta, morebitna ukinitvev ali preoblikovanje. V primeru ukinitve prenosa pravice do sveta na predsednika republike.

Izziv: Odprtje diskusije in iskanje konsenza o volilnem pragu in o financiranju političnih strank in političnih fundacijah**Ukrep:**

- Zagotovitev pogojev za strokovno, argumentirano in vsebinsko razpravo o smiselnosti vpeljave posameznih sprememb.
- Sprejem Zakona o političnih fundacijah. **Levica: smo proti.**
- **Zaostritev ureditve financiranja političnih strank in z njimi povezanih subjektov iz tujine**

Izziv: Referendumska zakonodaja**Ukrepi:**

Jasna določitev prepovedi referendumov o človekovih pravicah in referendumov na katerih večina odloča o pravicah manjšine

Sprostitev omejitev glede zakonov, o katerih je dopusten zakonodajni referendum

PRAVIČNO, HITRO IN UČINKOVITO SODSTVO JE TEMELJ VSAKE DRŽAVE

Nadaljevali bomo prizadevanja v smeri krepitve učinkovitega in odgovornega delovanja vseh deležnikov pravosodnega sistema, s ciljem zagotavljanja enakega dostopa do pravnega varstva, načela enakosti pred zakonom in razsojanja v razumnem roku. Predlagali bomo preizkusno dobo za sodnike in specializirano izobraževanje pred izvolitvijo v sodno funkcijo. S spremembami procesnega prava bomo dosegli, da bodo višje sodne instance razsojale in ne le vračale primere v ponovno razsojanje nižjim sodiščem. Prizadevali si bomo za bolj kakovostno zakonodajo, enotno sodno prakso, za odpravo neustavnosti ter spoštovanje odločitev sodišč.

Izziv: Spremembe glede imenovanja sodnikov**Ukrep:**

- V roku enega leta bomo predlagali začetek spremembe ustave na način:
 - da bo uvedena 3-letna preizkusna doba sodnikov;

- da sodnikov ne bo več imenoval državni zbor, ampak na predlog Sodnega sveta predsednik republike ali sam Sodni svet, katerega sestavo bo potrebno spremeniti. **Komentar Levice: kakšen je konkreten predlog. Na kakšen način spremeniti sestavo oz. s kakšnim ciljem?**

- Določili bomo jasna in objektivna merila ter zaostri pogoje za imenovanje članov Sodnega sveta.
- Kot nujni pogoj za izvolitev v sodniško funkcijo bomo predlagali uspešno opravljeno specializirano in praktično izobraževanje za sodniško delo in tako vzpostavili potrebno selekcijo pred potrditvijo v stalni mandat.

Izziv: Boj proti gospodarskemu kriminalu in korupciji

Ukrepi:

- Za večjo učinkovitost pri pregonu gospodarskega in bančnega kriminala ter korupcije bomo analizirali dosedanje delo specializiranih oddelkov sodišč in tožilstev ter sprejeli ustrezne prilagoditve obstoječe zakonodaje, zlasti v smeri zmanjšanja nabora kaznivih dejanj, ki jih obravnavajo in prilagoditve politike pregona, kar bo ob istem obsegu sodnikov omogočilo hitrejše procesiranje zadev.
- S ciljem pospešitve postopkov odvzema nezakonito pridobljenega premoženja bomo v skladu s stališčem Ustavnega sodišča prenovili obstoječo zakonodajo.

Izziv: Spremembe zakona o kazenskem postopku

Ukrep:

- V roku pol leta bomo v državnem zboru sprejeli obstoječo novelo zakona o kazenskem postopku, razen za strokovno javnost spornega dela, ki se nanaša na sodno preiskavo; **Komentar Levice: Strokovna javnost ni nasprotovala zgolj sodni preiskavi temveč tudi drugim rešitvam. Prav tako se pojavlja vprašanje, ali ne bi bilo bolje sprejeti nov zakon, kakor novelirati obstoječega.**
- V treh letih bomo opravili široko strokovno razpravo o tem na kak način dolgoročno urediti vprašanje sodne preiskave;
- V roku pol leta bomo sprejeli tiste spremembe zakona, ki bodo takoj odpravile nekatere anomalije, ki pomenijo podaljševanje postopkov, kot je npr. do skrajnosti izpeljano načelo neposrednosti pri izvajanju dokazov.

Izziv: Večja učinkovitost dela pravosodja

Ukrepi:

Sprejeli bomo ostale potrebne ukrepe, ki bodo omogočili uresničevanje pravice sojenja v razumnem roku, med drugim:

- S spremembo procesnih zakonov bomo uveljavili dokončno odločanje instančnih sodišč, brez vračanja na prvo stopnjo.
- Preučili in po potrebi na novo določili bomo objektivne kriterije za prednostno obravnavo zadev (npr. tudi za zadeve, kjer dolgotrajni postopki pripomorejo k insolventnosti podjetij in izgubi delovnih mest ter za zadeve, kjer so osumljenci nosilci javnih funkcij).

- Za optimizacijo dela sodišč bomo poenotili in poenostavili sistem prehajanja sodnikov glede na potrebe posameznega sodišča.
- S potrebnimi kadrovskimi optimizacijami in prerazporeditvami ter po potrebi okrepitevami bomo odgovorili na pereče probleme, kot je npr. pomanjkanje sodnih izvedencev in tolmačev, pravosodnih policistov..
- Nadaljevali bomo informatizacijo (ter širili dostop do baz podatkov).
- Še naprej bomo spodbujali postopke alternativnega reševanja sporov, zlasti mediacijo in arbitražo.
- V izogib nadaljnjemu plačevanju odškodnin bomo v dveh letih dokončno uredili prostorsko problematiko priporov, zaporov in oddelkov za neprinstovoljno pridržane osebe z duševno motnjo.

Izziv: Kvaliteta dela pravosodnih funkcionarjev

Ukrepi:

- Zahtevali bomo analizo uporabe nadzornih mehanizmov, ki jih ima sodstvo že sedaj na razpolago in ocenili njihovo uporabo v praksi.
- Bolj natančno bomo definirali roke v disciplinskih postopkih in okrepili pristojnosti predsednikov sodišč.
- Preučili bomo učinkovitost obstoječega sistema izobraževanja in usposabljanja v pravosodju ter po potrebi sprejeli prilagoditve.

Izziv: Pregledna in stabilna zakonodaja

Ukrep:

- V dveh letih bomo pristopili k pisanju novega zakona o stečaju in likvidaciji ter tako začeli celovito reformo v smeri enostavnejšega in bolj učinkovitega postopka stečaja in likvidacije.
- Večina zakonov se bo sprejemala po rednem postopku, ob širokem vključevanju strokovnih javnosti, v skladu z Resolucijo o normativni dejavnosti.
- Zmanjšali bomo produkcijo nove zakonodaje in zahtevali enotno in pregledno sodno prakso.

JAVNA UPRAVA V SLUŽBI LJUDI

Komentar Levice: Javni sektor ni enako državna uprava, posamezni deli imajo različne funkcije v družbi. Le državna z močnim javnim sektorjem lahko zagotovi blaginjo za vse, ne le za peščico.

Reorganizacija in program racionalizacije državne in javne uprave (lokalne) na podlagi strokovne analize procesov, organizacije, nalog, pristojnosti in odgovornosti. Cilj do konca mandata je odprava vseh podvajanj v sistemu državne uprave ter vzpostavitev učinkovite, strokovne javne uprave z zavedanjem svojega poslanstva, ki je zagotavljanje kakovostnih storitev za

državljanke. Vzpodbujanje javnega sektorja kot celote in lokalne samouprave k uvajanju podobnih načel delovanja ter istega cilja.

Izziv: Informatizacija procesov

Ukrep:

Komentar Levice: premalo definirano.

- Nadaljevanje projekta e-uprava z glavnim ciljem vzpostavitve enostavnih, jasnih in hitrih upravnih postopkov (ZUP). Pospešitev uvajanja e-državljanstva, vključno z e-volitvami in pospešitev procesa digitalizacije celotnega javnega sektorja, pri čemer bo državna uprava vodilna na področju digitalizacije poslovanja. Temu ustrezno bo dodatno prilagojena tudi področna zakonodaja (ZUP, davčna zakonodaja, prostorska zakonodaja,...).
- Nadaljevanje izgradnje sistema VEM z razširitvijo na vse upravne postopke.

Izziv: Primerno nagrajevanje javnih uslužbencev.

Ukrep:

Komentar Levice: Sistem plač v javnem sektorju je poln anomalij in problemov, najbolj očiteno je zagotovo to, da je kar 17 plačnih razredov pod minimalno plačo. Zgolj ta del zaposlenih dejansko trpi plačno uravnilovko (ne prejemajo določenih dodatkov k plači, napredujejo v plačne razrede zgolj na papirju). Stavke v javnem sektorju so logična posledica, zato mora nova vlada takoj pristopiti k pogajanjem v javnem sektorju za odpravo anomalij v dialogu s socialnimi partnerji. Pojasniti, kaj je mišljeno z opredelitvijo nagrajevanja. V kolikor je s tem mišljeno kaj podobnega kot variabilni del plače, o katerem bi odločali predstojniki, nasprotujemo. Nasprotujemo vsakršni krepitvi samovolje nadrejenih v odnosu do podrejenih.

Prenova enotnega sistema javnih plač glede na značilnosti posameznih poklicev v sistemu in z natančno opredelitvijo nagrajevanja glede na učinkovitost ter uspešnost skladno z objektivno oblikovanimi kazalci glede na značilnosti posameznih poklicev in s tem odprava škodljive plačne uravnilovke.

Ustanovitev državne agencije za zaposlitev outsourcanih delavcev v javni upravi

Izziv: Odgovorno vodenje in kadrovanje v javni upravi ter povečanje ugotavljanja osebne odgovornosti

Ukrepi:

Komentar Levice: Našteti ukrepi zanemarjajo aspekt pravic delavcev in njihovega varovanja. Nasprotujemo povečevanju pristojnosti predstojnikov, v kolikor gre na škodo podrejenih (zgoraj omenjen primer variabilnega dela plače, lažje odpuščanje, večja samovolja pri kadrovske politiki itd.).

- Povečanje pristojnosti predstojnikov v javnem sektorju ob hkratnem okrepljenem uveljavljanju njihove osebne odgovornosti za doseganje ali nedoseganje rezultatov in zakonitost poslovanja. (Zakon o javnih uslužbencih, Zakon o funkcionarjih v državni upravi, Zakon o javnih agencija, Zakon o zavodih,...). S tem in s spremembami ZUP-a ter uskladitvijo področnih zakonov bomo zagotovili, da bodo pristojni organi odločali in se ne izogibali odločanju in odgovornosti.

- Vzpostavitev centralne kadrovske evidence za boljšo preglednost in učinkovitejše kadrovske upravljanje v državni upravi.
- Prilagoditev sistema vodenja evidenc javnih uslužbencev na način, da bo možna kontrola tudi nad opravljenimi urami dela in jasna ločitev med javnim in zasebnim. **Levica: drakonski in nepotreben ukrep. Zaposlene je treba motivirati s pozitivnimi ukrepi, spodbudnim delovnim okoljem, možnostjo napredovanja itd., ne pa z represijo.**

Izziv: Večja transparentnost javnega naročanja

Ukrep:

Komentar Levice: Pri javnem naročanju zgolj najnižja cena ne sme biti edino merilo, upoštevati je potrebno tudi standarde varovanja okolja in spoštovanja delavskih pravic ter skladnega regionalnega razvoja Slovenije.

Nadgradnja sistema javnega naročanja zagotoviti višjo raven transparentnosti javnega naročanja z uporabo sodobnih informacijskih tehnologij, krepitev pametnega naročanja in drugih specializiranih javnih naročil.

Izziv: Hitrejši postopki pridobivanja gradbenega dovoljenja

Ukrep:

Komentar Levice: Že nedavno sprejeti Gradbeni zakon je bil v veliko točkah rahljanje standardov, predlog gre v smeri še večje deregulacije. Poleg tega prelaga odgovornost na zasebne projektantske institucije, ki imajo profitni motiv. UE nadzora ne bodo mogle izvajati. Podoben ukrep je bil sprejet na področju požarne varnosti, kjer se je prenesla odgovornost za njeno zagotavljanje na investitorja. Država naj bi spet samo izvajala nadzor. Ker so inšpektorati vsi kronično kadrovske podhranjeni je nadzor vprašljiv (primer Kemis).

Poenostavitev zakonodaje, ki bo omogočala pridobitev gradbenega dovoljenja najkasneje v 90ih dneh od popolnosti vloge pri čemer je mogoč samo en poziv k njeni dopolnitvi. Zakonodajo se spremeni na način, da so za pravilnost in skladnost popolne vloge za izdajo gradbenega dovoljenja odgovorne pooblaščené projektantske institucije, medtem ko so UE odgovorne za nadzor.

Dodatek Levice: Potrebno bi bilo sprejeti ukrepe za ločitev države od verskih skupnosti skladno z ukrepi predlaganimi v Priporočilih v zvezi z doslednim upoštevanjem načela ločitve države in verskih skupnosti, EPA 2227-VII.

SKLADEN RAZVOJ URBANIH SREDIŠČ, UREJEN SISTEM LOKALNE SAMOUPRAVE TER OBLIKOVANJE POKRAJIN

Potrebna je prevetritev zakonodaje vezane na lokalno samoupravo. Povečati je potrebno pristojnosti in odgovornosti lokalnih skupnosti. Pri tem je potrebno uveljaviti sistem, ki bo zagotovil ustrezno in zadostno financiranje nalog, ki jih država iz svojih pristojnosti prenese na občine.

Izziv: Nadgradnja sistema lokalne samouprave

Ukrep:

Ob potrebnem družbenem in političnem konsenzu, ki se bo odražal v potrebni ustavni večini v Državnem zboru, je potrebo izvesti vse potrebno za ustanovitev pokrajin.

Levica:

- Spodbujanje medobčinskega sodelovanja skozi širjenje možnosti ustanavljanja medobčinskih skupnih služb
- Prenos obveznih nalog občin, ki najbolj obremenjujejo občinske proračune na regionalno oz. državno raven

Izziv: Skladen regionalni razvoj z ustreznim sistemom financiranja

Ukrep:

Zavzemali se bomo za krepitev regionalnega razvoja in preseganje razvojnih razlik med slovenskimi regijami s sistemsko prenovo njihovega financiranja (dvig povprečnine, prenova in poenotenje mehanizmov razvojne podpore, investicijske vzpodbude za območja upravičena do razvojnih podpor,...).

Levica:

- določitev jasnega nabora nalog mestnih občin ter zagotovitev stabilnega vira financiranja
- Dodelitev manjšega števila nalog razvojno prikrajšanim občinam, več denarja za njihovo udejanjanje, s čimer dobijo možnost za odpravo razvojnega zaostanka

Izziv: Učinkovitejše črpanje EU sredstev

Ukrep:

Zagotovitev kadrovske in institucionalne stabilnosti izvajanja evropske kohezijske politike. Zagotoviti je potrebno mehanizme podpore lokalnim skupnostim pri pripravi projektov s ciljem učinkovitejšega črpanja kohezijskih in drugih EU sredstev v aktualni in prihajajoči finančni perspektivi 2021 - 2027.

Izziv: Povečanje vpliva državljanov na proračun lokalne skupnosti

Ukrep:

postopno bomo zagotovili, da bodo vse občine v Sloveniji uvedle »participatorni proračun«.

MED OKOLJEM IN RAZVOJEM

Za razvojem okoljske in prostorske zakonodaje bomo zagotovili, da bo Slovenija ostala zeleni biser v srcu Evrope, ki bo prijazen tako do lastnih prebivalcev kot tudi do turistov. Kljub temu bo Slovenija še vedno država, ki bo zanimiva in

prijazna do vseh, ki želijo v Sloveniji investirati in razvijati trajnostno gospodarsko dejavnost.

Izziv: Raba in urejanje voda

Ukrepi:

- Uskladitev zakonodaje za implementacijo ustavne spremembe pravice do pitne vode
- Organizacijska podpora pri izvajanju protipoplavnih ukrepov s kadrovske krepitvijo DRSV s ciljem izvedbe protipoplavnih ukrepov na celotnem področju države.

Izziv: Trajnostno ravnanje z okoljem in naravnimi viri

Ukrepi:

- S spremembo okoljske zakonodaje bomo zagotovili politiko ničelne toleranca do onesnaževalcev.
- Sanacija degradiranih območij pri čemer bomo pripravili konkreten sanacijski plan in prioriteta območja. **Levica: stroške sanacije naj primarno nosijo tisti, ki so onesnaževanje povzročili.**
- Za zmanjšanje nastajanja odpadkov se bo sledilo naslednjim uporabljenim načinom ravnanja z odpadki: preprečevanje, ponovna uporaba, recikliranje, energija iz odpadkov, odlaganje. **Levica: treba poudariti hierarhijo ukrepov kot so zapisani, sežiganje in odlaganje zgolj v skrajni sili.**
- Prepoved uporabe plastičnih nerazgradljivih vrečk. **Levica: prepoved uporabe plastičnih vrečk, plastičnih kozarcev, krožnikov, pribora in drugih posod za prodajo predpripravljene hrane in pijače vključno s plastičnim priborom; prepoved kozmetičnih izdelkov, ki vsebujejo mikroplastiko, in strožja pravila za ravnanje z mikroplastiko kot surovino.**
- **Upoštevanje standardov Nature 2000**
- **reforma sistema za ravnanje z odpadno embalažo (po zgledu Snage d.o.o.)**

Izziv: Podnebne spremembe

Ukrepi:

Zavzemanje v EU za povečanje podnebnih ciljev v srednjeročnem načrtu do leta 2030 **Levica: z namenom uresničevanja pariškega podnebnega sporazuma**
Vzpostavitev horizontalne povezave ministrstev in služb, ki bodo omogočila koordinirano podnebno politiko glede vladnih programov in ukrepov

Predlog Levice za soočanje s podnebnimi spremembami:

- **deklarativna zaveza prehoda na obnovljive vire energije ter določitev deleža BDP, ki ga bomo v ta namen vsako leto odmerjali za podnebno tranzicijo,**
- **izdelava časovnice prehoda (do junija 2019) na obnovljive vire energije do leta 2030,**
- **vzpostavitev horizontalne povezave ministrstev in služb, ki bodo omogočila koordinirano podnebno politiko glede vladnih programov in ukrepov**

- obuditev programov izgradnje in subvencioniranja sončnih in vetrnih elektrarn,
- vzpostavitev sklada za pravično tranzicijo na OVE, ki bo skrbel za kompenzacijo izgube delovnih mest v energetiki in proizvodnji fosilnih virov,
- zelena davčna reforma: odprava okoljsko in podnebno škodljivih subvencij ter neposredne okoljske spodbude v državnem in zasebnem sektorju,
- zunanja podnebna politika: zavzemanje v EU za povečanje podnebnih ciljev v srednjeročnem načrtu do leta 2030,
- upoštevanje standardov Nature 2000,
- spodbujanje oblik razpršenega koriščenja obnovljivih virov energije (energetske zadruge, virtualni net metering),
- razveljavitev zadnjih sprememb Zakona o varovanju okolja, po katerih velikim onesnaževalcem ni več treba obnavljati okoljskih dovoljenj,

Levica, izziv: sanacija problemskih območij:

- nov način umeščanja industrijskih objektov v prostor,
- prepoved sežiganja odpadkov v cementarni v Anhovem,
- sanacija degradiranih območij do leta 2022,

Izziv: Ustrezen pravni okvir in boljša organizacija okoljske in prostorske politike

Ukrepi:

- Po analizi učinkov izvedenih sprememb prostorske zakonodaje bomo sprejeli dopolnila in popravke, ki bodo poenostavili umeščanje objektov v prostor, pri čemer pa poenostavitve ne bodo negativno vplivale na kakovost upravnega odločanja oziroma bi poenostavitve za posledico nosile nižanje okoljskih, vodovarstvenih ali drugi standardov. **Levica: nejasno kaj to pomeni.**
- **Razveljavitev zadnjih sprememb Zakona o varovanju okolja, po katerih velikim onesnaževalcem ni več treba obnavljati okoljskih dovoljenj**
- Zagotoviti učinkovit sistem nadzora inšpektorjev v smeri učinkovite izvedbe in dokončanja postopka posameznega nadzora.
- Nadaljevanje vzpostavljanja informacijskega sistema (register okolja in prostora) in dodati še vsebine, ki niso vključene. Podatki morajo biti na voljo javnosti in seveda v prvi vrsti uradnikom pri njihovem delu
- **Zelena davčna reforma: odprava okoljsko in podnebno škodljivih subvencij ter neposredne okoljske spodbude v državnem in zasebnem sektorju**

TRAJNOSTNO NARAVNANO KMETIJSTVO IN OHRANITEV PODEŽELJA

Prednost slovenskega kmetijstva, tu pridelane hrane in gozdarstva, je dobro ohranjena narava, okolje in biotska raznovrstnost ter prevladujoč model družinskega, trajnostno naravnane kmetijstva, na čemer gradimo kakovost in višjo dodano vrednost doma pridelane hrane. Majhna povprečna velikost kmetij in velik delež kmetijskih površin na območjih z omejenimi dejavniki za kmetijstvo in na zavarovanih območjih ter neugodna starostna struktura kmetijskih gospodarjev pa so na drugi strani ovira za konkurenčnost kmetijske proizvodnje in primeren dohodek kmetij. Zato je ogrožen obstoj predvsem majhnih kmetij na gorsko-hribovskih območjih, ki se spopadajo z visokimi stroški pridelave in nizkimi dohodki. Uveljavljati pravico do kmetovanja skozi dialog in preprečevanje konfliktov med kmetijstvom in urbanim okoljem.

Visoka stopnja gozdnatosti ter dolga tradicija trajnostnega upravljanja z gozdovi predstavlja pomemben potencial za razvoj podeželja in razmah lesno-predelovalne industrije, s tem pa čim višjo ustvarjeno dodano vrednost lesa in lesnih proizvodov. Ovira za učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi je razdrobljena gozdna posest.

Izziv: Obveščen potrošnik in pravica do varne in kakovostne hrane

Ukrepi:

- Spodbujanje tehnologij pridelave in predelave hrane s ciljem zagotavljanja kakovosti in varnosti.
- Okrepitev programov, ukrepov in aktivnosti za zmanjšanje kemizacije v kmetijstvu in živilski industriji.
- Odločno preganjanje goljufij, zavajanja in potvorb hrane.
- Zagotavljanje informacij potrošnikom o hrani in njenem poreklu.
- Spodbujanje prostovoljnih zavez proizvajalcev za proizvodnjo pijač in živil z manj sladkorja, maščob itd. ter k drugim aktivnostim, ki spodbujajo zdrav življenjski slog. **Levica: zagovarjamo strožji pristop. Prepoved izrazito škodljivih snovi (kot so transmaščobe), obdavčitev (sladke pijače itd.), ozaveščanje potrošnikov.**
- Spodbude za izboljšanje samooskrbe z zelenjavo, **sadjem** in prašičjim mesom. **Levica: cilj mora biti zmanjšanje porabe prašičjega mesa, hkrati pa povečanje vnosa sadja in zelenjave, kjer povprečen državljan ne doseže niti 66% priporočenega dnevnega vnosa.**

Izziv: Višja dodana vrednost kmetijskih proizvodov in promocija lokalne hrane

Ukrepi:

- Spodbujanje shem kakovosti, prostovoljnih označb na živilih, ki dajejo dodatne informacije potrošnikom o načinu pridelave, izvoru in kakovosti živil.
- Promocija lokalne hrane.

- V javnih zavodih mora biti najmanj 20 % lokalnih živil, zvišati tudi delež živil s shemo višje kakovosti v javnih zavodih. **Levica: predlagamo zvišanje na 40% in opredelitev, da mora biti tudi glavna surovina živila lokalna.**
- Ukrepi za manj zavržkov in odpadkov hrane. **Levica: to je cilj, opredeliti ukrepe.**
- Podpora modelom poslovnega povezovanja vzdolž agroživilske verige, ki bi omogočile večjo odpornost sektorja na tržna nihanja.
- Spodbujanje razvoja potrošniških zadrug in drugih oblik organiziranja za organizirano oskrbo ljudi z lokalno pridelano hrano. **Spodbujanje združevanja kmetij v zadruga**
- Sprejetje strategije pridelave semen in zagotovitev sredstev za delovanje semenskih bank

Izziv: Prilagoditev kmetijstva na podnebne spremembe

Ukrepi:

- Prenova zakona, ki ureja pomoč po posledicah naravnih nesreč v kmetijstvu. **Levica: na kak način in s kakšnim ciljem?**
- Ugodno sofinanciranje naložb v namakanje, sisteme za oroševanje proti pozebi, protitočne mreže, rastlinjake in mokre zadrževalnike.
- Zagotovitev sofinanciranja zavarovalnih premij v 50% deležu za vse kmetijske kulture. In razvoj novih instrumentov za obvladovanje tveganj.

Izziv: Ohranitev kmetijstva na območjih z omejenimi dejavniki za kmetijstvo

Ukrepi:

- Nadaljevati s podporami za kmetovanje na območjih s težjimi pogoji za kmetijstvo (OMD) in ugodnejšo obravnavo pri sofinanciranju investicij, podporami za male kmetije. **Levica: sprememba sistema subvencij, ki preferira velike kmete. Znižati prag za dodelitev pomoči za zagon dejavnosti na malih kmetijah na raven, ki bo skladna z EU pravili. Trenutno je prag postavljen tako, da iz nje izpadejo vse kmetije velikosti manj kot 3ha in vse kmetije z manj kot 3 glavami velike živine. To v praksi pomeni da polovica vseh slovenskih kmetij ne more do pomoči za male kmetije zato ker so premajhne.**
- Podpiranje turizma na kmetijah in drugih dopolnilnih dejavnosti.
- Izvajanje ukrepov za odpravo zaraščanja kmetijskih površin in njihovo ponovno usposobitev za kmetijsko rabo.
- Posebna pozornost pri ohranjanju živinoreje in vinogradništva na območjih s težjimi pogoji za kmetijstvo.
- Ukrepi za obvladovanje škod po divjadi in zvereh. **Levica: treba se bo pogovoriti o humanejših alternativah odstrelu. Npr. sterilizacija divjadi, zavetišča itn. Pri čemer se odstrel lahko odredi šele po tem, ko so izčrpane vse druge zmožnosti. Upravno sodišče je že dvakrat razveljavilo odlok o odvzemu (beri odstrelu) medvedov in volkov iz narave in pri tem ministrstvu očitalo tudi to, da ostali možni ukrepi še zdaleč niso bili v celoti izčrpani. Kljub temu bomo tudi letos očitno sprejeli odlok, ki v nasprotju s habitatno direktivo EU, predvideva odvzem med 100 in 200 medvedov in 11 volkov.**

Izziv: Generacijska prenova kmetij

Ukrepi:

- Dvig spodbud za prenos kmetij na mlade prevzemnike, ob hkratni skrbi za prenosnike.
- Spodbujanje na novo vzpostavljenih (npr. opuščeni) kmetij. **Levica: bolj jasno napisati (na novo vzpostavljene kmetije niso opuščene)**
- Zmanjševanje administrativnih bremen in birokratskih ovir **(tudi za ekološko kmetijstvo)**
- Prednostno obravnavanje mladih kmetov povsod, kjer to omogočajo ukrepi skupne kmetijske politike. **Levica: prednostno obravnavati socialno šibkejše.**
- Podpora inovativnemu potencialu mladih kmetov z uvajanjem digitalizacije v kmetijstvu, s posebnim poudarkom na razvoju in prenosu znanja, raziskavah, sodobnih tehnoloških rešitev in inovacijah.
- Ustvarjanje boljših pogojev za mlade prevzemnike preko ugodnejšega davčnega okolja za kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti, ustrezno socialno politiko in infrastrukturo na podeželju.
- Odpravljanje revščine in socialne marginalizacije kmečkega prebivalstva, predvsem kmečkih žensk.

Izziv: Učinkovito varovanje kmetijskih zemljišč, pitne vode in biotske raznovrstnosti

Ukrepi:

- S prenovo kmetijsko-zemljiške politike in s posodobitvijo zakonske ureditve prometa s kmetijskimi zemljišči kmetom izboljšati dostop do kmetijskih zemljišč in preprečiti špekulativne nakupe.
- Na območjih, ki so pomembna za varovanje pitne vode, ne bodo sofinancirane investicije, ki povečujejo tveganja za kakovost pitne vode. **Levica: investicije, ki povečujejo tveganje za kakovost pitne vode bi morale biti prepovedane.**
- Na vodovarstvenih in zavarovanih območjih narave bo spodbujana ekološka pridelava.
- Usmeritev investicij in drugih razvojnih potreb na degradirana zemljišča in opuščena industrijska območja.
- Spodbude za uporabo vode iz čistilnih naprav za namakanje.

Izziv: Priprava na Skupno kmetijsko politiko po 2020

Ukrepi:

- Pravočasna priprava strateškega načrta in modela SKP po 2020.
- Zagotovitev zadostnega okvirja sredstev za izvajanje ukrepov SKP po 2020 – najmanj v sedanjem obsegu.
- Uvesti zgornjo mejo neposrednih plačil na prejemnika.
- Osredotočanje kmetijskih podpor za aktivne kmete.

Izziv: Varovanje slovenskih gozdov in nadaljnja krepitev gozdno-lesne verige

Ukrepi:

- Krepitev gozdno lesne verige in čim višja dodana vrednost lesa in lesnih proizvodov.
- Omogočiti možnost nakupa lesa iz državnih gozdov predelovalcem lesa (in ne trgovcem z lesom) in malim lokalnim predelovalcem lesa. Zagotovitev večje transparentnosti trga lesa in poslovanja SiDG.

- Levica: Revizija poslovanja SiDG s strani računskega sodišča za obdobje od ustanovitve do konca leta 2018.
- Racionalizacija poslovanja.
- Kadrovska okrepitev, ki bo SiDG omogočala lastno izvajanje osnovne dejavnosti sečnje in spravila lesa in se te dejavnosti ne bodo več outsourcale zasebnikom.
- Širitev podjetja z ustanavljanjem družb v 100% lasti SiDG (posredno torej v državni lasti) z namenom vzpostavljanja gozdno lesne verige.
- Preprečitev razkosanja in privatizacije Snežnika.
- Transparentno kadrovanje in odpravljanje konflikto interesov. Spremembo akta o ustanovitvi, ki bo omogočila vsaj neko minimalno plačilo članom strokovnega sveta za opravljeno delo.
- Zagotavljanje dostopa do opravljanja storitev v državnih gozdovih za hribovske in gorske kmetije.
- Kjer odprava zaraščanja ni umestna, bodo spodbujana dela za kvaliteten gozdni sestoj.
- Boljša mreža in vzdrževanje gozdnih cest ter vlak. **Levica: to je cilj, manjkajo ukrepi.**
- Zvišati obvezni odstotek lesa pri javnih naročilih za izgradnjo javnih objektov.
- Prenova Zakona o gozdovih s ciljem boljšega gospodarjenja in upravljanja z gozdovi. **Levica: Upravljanje in gospodarjenje z gozdovi je pri nas na relativno visokem nivoju zahvaljujoč dobri zakonski ureditvi, dobremu delu ZGS in dolgoletni tradiciji upravljanja z gozdovi. Seveda so možne izboljšave, vendar iz zapisanega ni razvidno, kaj in kako bi spreminjali.**

Levica, izziv: Dobrobit živali:

- Prepoved baterijske reje živali, sprejetje predpisov za izboljšanje bivalnih pogojev v hlevski reji in spodbujanje proste reje vseh vrst živali.
- Zagotavljanje ustreznih finančnih in kadrovskih virov nadzornim organom, ki skrbijo za izvajanje zakonov in predpisov s področja zaščite živali.
- Prepoved mletja izvaljenih piščancev v industrijski reji
- Prepoved kuhanja živih živali in shranjevanja živih živali na ledu.
- Prepoved poskusov na primatih in ostalih vrstah s primerljivo stopnjo samozavedanja ter prepoved njihovega nadaljnega razmnoževanja v ujetništvu.
- Podpora izobraževanju otrok in informiranju odraslih o pomenu zdrave prehrane in o negativnih učinkih pretiranega uživanja mesa.
- Zagotavljanje ustreznih sredstev za delovanje zavetišč za živali in zagotavljanje dobrobiti živali.
- Prepoved nadaljnega razmnoževanja in reje pasem z lastnostmi, ki živalim tudi v ustreznih življenjskih pogojih povzročajo trpljenje (ali ogrožajo varnost ljudi) oz. dosledno izvajanje zakonske prepovedi reje vretenčarjev z dednimi napakami, ki povzročajo trpljenje.
- Prepoved uporabe živali v cirkusih.
- Regulacija prevoza živih živali in določitev višjih minimalnih standardov.
- Regulacija in določitev standardov glede prodaje živih živali v trgovinah.

Levica, izziv: Legalizacija konoplje

- pripravili bomo zakonsko podlago za legalizacijo konoplje v medicinske namene do leta 2020,
- pripravili bomo zakonsko podlago za legalizacijo konoplje v rekreativne namene do leta 2022,

ZMANJŠANJE REVŠČINE IN SOCIALNE TER DRUŽBENE IZKLJUČENOSTI

Splošen komentar Levice: Odprava absolutne revščine mora biti prioriteta prihodnje vlade. Dostojno življenje je treba zagotoviti vsem, tudi tistim, ki si ga ne morejo zagotoviti z lastnim premoženjem in dohodki

Znižanje splošne stopnje revščine mora biti prioriteta in želja vsake razvite družbe. Dostojno življenje je potrebno zagotoviti vsem, pri čemer mora biti ravnovesje med prejemniki plač in socialnimi transferji, tako, da bo spodbujalo delo vseh za delo sposobnih državljanov.

Izziv: Znižanje splošne stopnje tveganja revščine.

Ukrep:

- krepitev mreže socialnovarstvenih programov na terenu za vse ranljive družbene skupine in pokrivanje novih tveganj.
- Širiti krog upravičencev do varstvenega dodatka z vpeljavo večje diskrecije (tj. odločanje strokovnih delavcev po prostem preudarku) **Komentar Levice: problem je potrebno nasloviti sistemsko in ne z kapricioznostjo diskrecije, v luči prehoda na temeljni dohodek zagovarjamo "ukinitev plomb"**
- Vpeljava državne štipendije kot individualne pravice po otrokovi polnoletnosti oz na terciarni ravni izobraževanja in zagotoviti večje spodbude za kadrovske štipendije

Izziv: Vzpostavitev ustreznega razmerja med povprečno in minimalno plačo in socialnimi - Odziv Levice: točko je potrebno spremeniti oz. zamenjati s formulacijo, ki bo kot prioriteto postavila zagotavljanje dostojnega življenja vsem in politiko dviga plač katere prvi korak je redefinicija minimalne plače, ki mora zagotavljati veliko več kot golo preživetje (20% nad minimalnimi življenjskimi stroški).

Ukrep:

- Zbrati podatke in določiti ustrezno razmerje med prejemki iz dela ter prejemki in subvencijami, ki jih upravičenci prejmejo iz javnih sredstev iz naslova socialnih pravic – povezati sistem socialnih transferjev in dohodninske politike, tako da skupaj predstavljata celovit in pravičen sistem prerazporeditve.

- Izpostaviti učinkovitejšo povezanosti med ZRSZ in CSD s ciljem čimhitrejše aktivacije (dolgotrajno) brezposelnih in iz trga delovne sile izključenih oseb (povezanost med bazami podatkov)
- Minimalna plača je minimalna osnovna plača

Levica:

- Podaljšanje višine socialne pomoči na 385 eur, brez krčenja pravic upravičencem
- Povečanje minimalnega dohodka na 442 eur do 2020
- Ponovni izračun minimalnega dohodka do 2021
- Minimalno nadomestilo za brezposelnost 613 eur
- Minimalna plača 700 eur
- Razmerje med najvišjo in najnižjo plačo 1:5 v državnih podjetjih, občinskih podjetjih in javnih zavodih
- Dodaten komentar Levice:
 - Odprava/zmanjšanje revščine zaposlenih: nova formula, po kateri bo morala biti minimalna plača bistveno višja (20 % nad min-življenjskimi stroški. Ta cilj mora biti dosežen najkasneje leta 2022, že v letu 2019 pa zahtevamo prvi korak, dvig na 700 € neto. Ob tem je treba vse dodatke izločiti iz minimalne plače, tj. jo definirati kot osnovno plačo, in s tem tudi kot izhodišče vseh tarifnih pogodb.
 - Odprava revščine upokojencev: min pokojnina mora pokriti osnovne min. življ. stroške, za polno delovno dobo pa min. življ. stroške
 - Odprava revščine brezposelnih: minimalno nadomestilo mora kriti osnovne min. življ. stroške, nadomestilo za delavca, ki je delal pol delovni čas, pa pa min. življ. stroške v celoti
 - Minimalni dohodek - tj. DSP - mora pokriti osnovne (kratkoročne) minimalne življenjske stroške. Prvi korak je, da se podaljša veljavnost novega zneska 385,05 €
 - Nov izračun minimalnih življenjskih stroškov mora biti narejen najkasneje leta 2021.
 - DSP je potrebno nadgraditi v sistem temeljnega dohodka
 - Odpis dolgov najranljivejšim

Izziv: Aktivacija dolgotrajnih prejemnikov denarnih pomoči in drugih prejemnikov socialnih transferjev

Ukrepi:

- Okrepitev programov socialne aktivacije in možnosti vključitve na trg dela dolgotrajnih prejemnikov socialnih pomoči tudi preko javnih del v skupnosti, opravljanje družbeno koristnega dela in podobno
- Dvig dodatka za aktivnost za prejemnike denarno socialnih pomoči s ciljem njihove aktivacije in zmanjšanja pasti revščine
- Dokončanje načrtane reorganizacije CSD za boljšo uporabniško izkušnjo ter učinkovitejše in pravičnejše delovanje sistema pomoči posameznikom in družinam (več dela na terenu)

Izziv: Ureditev statusa invalidov

Ukrepi:

- Ločitev invalidskih komisij od Zavoda za pokojninski in invalidsko zavarovanje
- Razširitev osebne asistence na vse, ki jo potrebujejo
- Zaostritev odškodninske odgovornosti delodajalcev za poklicne boplezni in poškodbe na delu
- Izenačitev pravic prebivalcev, ki so postali invalidi zaradi poškodbe ali bolezni izven dela s tistimi, ki so postali invalidi zaradi poškodbe pri delu
- Ureditev dostojnega dela in plačila invalidom

Izziv: enakopravna obravnava narodnih skupnosti, manjšin in azilantov **Ukrepi:**

- ureditev bivanjskih razmer, dostopa do pitne vode, elektrike in kanalizacije za romske skupnosti
- zagotovitev manjšinskih pravic pripadnikom narodnosti bivših jugoslovanskih republik s spremembo ustave
- zagotovitev brezplačnih oblik učenja slovenščine za vse priseljence
- olajšanje pridobitve statusa begunca, odprava zadnjih sprememb azilne zakonodaje, ki so v nasprotju z mednarodnim pravom

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTNEGA, PRAVIČNEGA IN DOSTOPNEGA SISTEMA JAVNEGA IZOBRAŽEVANJA TER AKTIVNO SPODBUJANJE RAZVOJA ŠPORTA

Splošni komentar Levice: Cilje, ki jih opredeljuje naslov poglavja lahko dosežemo le s krepitvijo javnega izobraževalnega sistema na vseh ravneh kar zahteva dodatna finančna sredstva. Namesto slepega udejanjanju Odločbe ustavnega sodišča U-I-269/12-24 je zato potrebno predlagati spremembo ustave, ki bo enaka kompromisu Levice, SAB in vladne koalicije doseženem na Ustavni komisiji. Ob tem je potrebno ustaviti podeljevanje koncesij na vseh ravneh izobraževanja ter ukiniti koncesije privatnim zavodom, ki izvajajo programe, ki jih že izvajajo javni zavodi. Potrebno je spremeniti avtomatično sofinanciranje zasebnih vrtcev, kot jih določa Zakon o vrtcih, v smeri, ki ga je predlagal amandma Levice ob zadnji noveli zakona. Izobraževalni sistem moramo razumeti kot samostojen družben podsistem, ki ne sme biti razumljen podrejen interesom kapitala.

Zavzemamo se, da sta vzgoja in izobraževanje enakovredno in pod enakimi pogoji dostopna za vse.

Prepričani smo, da mora javno šolstvo pomembno povečevati izenačevanje možnosti vsakega posameznika za bolj učinkovito soočanje s sodobnimi življenjskimi izzivi. Želimo ustvariti kakovostne, pravične, spodbudne in inkluzivne učno-izobraževalne sredine, kjer učeči neglede na osebne oziroma socialne okoliščine razvijajo svoje potenciale ter se uspešno vključujejo v lokalno, nacionalno ter mednarodno okolje.

Pomembne spremembe se oblikujejo na podlagi kakovostnih analitičnih presoj v okviru ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Želimo, da bi šport v Sloveniji še naprej ostal kakovostno gibalno vseh generacij in spodbuda za kakovostno življenje slehernega posameznika. Zavedamo se, da potrebujemo regijsko enakomerno razporejeno in sodobno športno infrastrukturo ter večja vlaganja v šport.

Izziv: Zagotavljanje kakovostnega sistema vzgoje in izobraževanja

Ukrepi:

- Posodabljanje delo v vzgojno-izobraževalnih zavodih glede na izzive in priložnosti, ki jih prinašajo nova spoznanja tako na pedagoškem kot na tehnološkem področju. Šolski prostor naj bo uravnotežen ter naj pri mladih spodbuja sodelovanje, inovativnost, ustvarjalnost, kritično razmišljanje, humanost in odgovorno državljanstvo.
- Prenoviti in implementirati kurikule v smeri krepitev splošnih in kompetenc 21. stoletja.
- Smiselno vključevanje sodobnih tehnologij (digitalizacija) v učenje in poučevanje ter ustrezno opremljanje izobraževalnih institucij.
- Ureditev sistema dela z nadarjenimi otroki in mladostniki v vzgoji in izobraževanju.
- Zagotavljanje pogojev za spodbudno in varno učno okolje z načrtnim razvijanjem socialnih kompetenc s krepitvijo vzgojnega načrta.
- Posodobitev kariernega razvoja zaposlenih v vzgoji in izobraževanju.
- **Levica: definiranje javne službe na področju visokošolskega raziskovanja in zagotovitev njenega financiranja v polnem obsegu iz javnih sredstev.**
- **Levica: nedvoumno definiranje obsega pedagoške obveznosti za visokošolske učitelje**
- Posodobitev vodenja in upravljanja v vzgoji in izobraževanju.
- Povezovanje prostora izobraževanja in raziskovanja s priložnostmi v okolju.

Izziv: Zagotavljanje pravičnega in dostopnega sistema vzgoje in izobraževanja

Ukrepi:

- Zagotovili bomo stabilno financiranje vzgoje in izobraževanja na raven 6% BDP.
- Zagotovili bomo učinkovitejši sistem inkluzivnih izobraževalnih okolij za vse.
- **Zastavili bomo program brezplačnega zadnjega leta v vrtcu. Alternativa: Ter da je drugi otrok ob hkratni vključenosti prvega brezplačen.** **Levica: povečanje subvencij za javne vrtce s ciljem uvedbe brezplačnih vrtcev**
- Zagotoviti stabilno mrežo izobraževalnih institucij na področju izobraževanja odraslih ter zagotavljanje pogojev za izvajanje programov v okviru vseživljenjskega izobraževanja.
- **Odprava prikritih šolnin (vpisnine, stroški vaj...)**
- **Brezplačni obvezni učbeniki**

Izziv: Zagotoviti stabilno in razvojno usmerjeno financiranje športa primerljivo z drugimi državami z namenom ohranjanja in povečevanja konkurenčnosti vrhunškega športa

Ukrepi:

- Povečanje sredstev za športno infrastrukturo in šport (odstotek BDP)
- Podpiranje enakomerno razporejenih in sodobnih športnih infrastruktur na celotnem območju Slovenije.
- Ustvarili bomo ugodnejšo davčno okolje za vlaganje v šport.
- Povečanje gibalnih aktivnosti otrok in mladih na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja.
- Dosledna implementacija enotnih nacionalnih barv državne reprezentančne opreme.

Dodatek Levice: Sprejem Zakona o skupnosti študentov, ki bo vsebovala rešitve iz novele EPA 2646-VII.

Izziv: Uveljavitev odločbe ustavnega sodišča U-I-269/12-24 z dne 4.12.2014

Ukrep:

Razmejitev med javnim in zasebnim izvajanjem vzgojno-izobraževalne dejavnosti skozi Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) skladno z odločbo ustavnega sodišča U-I-269/12-24 z dne 4.12.2014 na način:

— da se obvezni in razširjeni program osnovne šole financirata 100%.

Razširjen program se financira v elementih kot ji določa 20. in 20.a člena Zakona o osnovni šoli. Tedenski obseg obremenitve učenca je treba poenotiti.

— da ni avtomatizma pri ustanavljanju novih zasebnih šol temveč, da

obstajajo za ustanovitev novih zasebnih šol sledeči: pogoji iz 86. in 87. členom ZOFVI, ustrezen prostor ter da vsakih 5 let minister preveri interes za ustanavljanje novih zasebnih šol, v kolikor se izkaže, da interes obstaja, se preveri dolgoročni interes ali država lahko to dodatno financira s tem da se omeji odstotek deleža šol v mreži na:

SMC: do 5%, SD: 2%, NSi: 4%; LMS: 3% — odstotek je potrebno uskladiti.

KULTURA ZA ODPRTO DRUŽBO

Kultura je izrazito heterogen sistem, ki združuje vrsto različnih področij (knjiga, kulturna dediščina, film, glasba, ples, uprizoritvena in likovna dejavnost (Levica: likovne umetnosti), jezik, intermedijsko področje, kulturno-umetnostna vzgoja itd.). Kljub dejstvu, da je potrebno k vsakemu od njih pristopati posamično, je področje kulture treba misliti kot celosten med seboj povezan sistem.

Kultura po številnih raziskavah dejansko predstavlja enega ključnih temeljev za razvoj odprte družbe, gospodarskih izzivov in je tudi z zagotavljanjem avtonomije umetniškega ustvarjanja eden od fokusov družbe prihodnosti.

Izziv: Povečanje proračuna za kulturo.

Ukrep:

- postopen dvig sredstev za kulturo s ciljem do konca mandata dosegati vsaj 0,5% BDP. **Levica: Postopen dvig na predkrizno raven 2,2% proračuna**

Izziv: Sprejetji zakon o t. i. kulturnem evru. Komentar Levica: zakon o kulturnem evru in spodnje alineje niso popolnoma skladni. Spodaj gre za širše ukrepe. Zato je naslov izziva treba spremeniti.

Ukrepi:

- Sanacija in programsko upravljanje ogroženih in ključnih enot kulturne dediščine. **Komentar Levica: ob tem pa poskrbeti za:**
 1. Obvezno predhodno posvetovanje s konservatorsko strokovno javnostjo pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja za odstranitev dediščine.
 2. Spremembe Gradbenega zakona, ki ponovno vpeljejo obvezujoče soglasje strokovnih služb s kulturnovarstvenega področja.
 3. Vzpostavitev javnega sklada RS za sofinanciranje obnov objektov iz registra nepremične kulturne dediščine.
 4. Okrepitev delovanja Inšpektorata RS za kulturo in medije ter zaostritev kazni na področju varstva kulturne dediščine. Izboljšava infrastrukturnih pogojev javnih zavodov s področja kulture. **Komentar Levica: pred izboljšavo infrastrukturnih pogojev je treba najprej zagotoviti, da ustanovitelji (tako država kot lokalne samoupravne skupnosti) izpolnijo vse zakonske dolžnosti pri financiranju javnih zavodov, tako pri programih kot pri investicijah in vzdrževanju.**
- Ohranjanje, hramba, obnova in digitalizacija slovenske filmske, plesne in glasbene dediščine. **Komentar Levica: razširiti iz zgolj filmske, plesne in glasbene dediščine na širši pojem umetnosti (ki vključuje fotografijo, likovno umetnost, scensko umetnost in druge).**
- Podpora gradnji in razvoju infrastrukture za razvoj slovenskega jezika v digitalnem okolju. **Komentar Levica: Kaj natančno to pomeni?**
- Ohranjanje in razvoj prostorskih in drugih standardov ter opreme za nevladne organizacije v kulturi.

Izziv: Razvoj in priprava krovnih dokumentov na področju kulture.

Ukrepi:

- Najkasneje do leta 2020 oblikovati nov Nacionalni program za kulturo ter novo zakonodajo, ki bo uredila vsa pereča vprašanja na področju kulture. Zakonodajo in strateške dokumente pisati v soglasju in tvornem dialogu s strokovno javnostjo. **Komentar Levica: treba je najprej definirati ali zakoličiti, kaj so vsa pereča vprašanja na področju kulture.**
- Dialoški skupini za samozaposlene in nevladne organizacije se kot temeljni mehanizem civilnega dialoga vpišeta v krovni zakon v kulturi, redefinira se način njihovega imenovanja ter načina delovanja.

Izziv: Ureditev položaja nevladnega sektorja v kulturi in samozaposlenih v kulturi.

Ukrepi:

- Sprejetje področne strategije razvoja nevladnih organizacij in

samozaposlenih v kulturi. Iz nje sledijo vsi ostali ukrepi v zakonskih predpisih in razpisnih mehanizmih.

- Zapisati usklajeno definicijo poklicnih NVO v krovno zakonodajo. Zagotoviti samostojno proračunsko postavko za področje nevladnih organizacij in samozaposlenih v kulturi v proračunu Ministrstva RS za kulturo in podvojitev sredstev do leta 2020. Zagotoviti prenovo razpisnih mehanizmov upoštevajoč različne tipe profesionalnih nevladnih organizacij in debirokratizirati razpisne postopke.
- Na področju samozaposlenih v kulturi je potrebo poskrbeti za zdravstveno varstvo z bolniško vsaj od četrtega dne naprej, ukiniti je potrebno cenzus, okrepiti štipendijsko politiko, uvesti karierno dinamiko, zagotoviti ponovno vzpostavitev izjemnih pokojnin ter poskrbeti za vključevanje samozaposlenih v različne priložnosti skozi izvenproračunska sredstva.

Izziv: Izboljšava položaja založnikov in avtorjev

Ukrepi:

- Zaradi ključne vloge knjige pri razvoju in ohranjanju slovenskega jezika za kakovostno leposlovno in znanstveno knjigo ter leposlovne in znanstvene revije omogočiti ničelno stopnjo DDV, hkrati pa tudi za elektronsko knjigo in revije.
- S pomočjo Javne agencije za knjigo zvišati tarife za plačilo honorarjev avtorjem, prevajalcem in urednikom. **Komentar Levice: v takem položaju niso samo avtorji iz literarnega področja temveč tudi ostali kulturni delavci. Tarife za plačilo honorarjev je treba zvišati vsem avtorjem, ne glede na področje delovanja.**
- Spremeniti mehanizme razpisov in časovnice objave razpisnih rezultatov.
- Zmanjšati mejno vrednost poslovnih daril v kolikor gre za umetniška dela ali knjige v slovenskem jeziku.

Izziv: Prenovitev medijske zakonodaje in ureditev medijskega prostora.

Ukrepi:

- Priprava nove medijske zakonodaje z aktivno vključenostjo stroke. **Komentar Levice: ob tem poudariti tudi jasnejšo definicijo medijev, ki bi onemogočila zlorabo t.i. občinskih glasil.**
- Neodvisnost medijev okrepiti z uvedbo novih oblik organiziranja medijev, kot so kooperative, delavski prevzemi medijskih hiš ali druge oblike sodelovanja skupnosti pri delovanju medijev.
- **Odločen boj zoper prekarnost novinarjev in zaščita novinarjev pred pritiski**
- **Demokratizacija in depolitizacija upravljanje RTV SLO s krepitevijo vloge zaposlenih in javnosti**
- **Reforma državnega subvencioniranja medijskih vsebin z večjim javnim nadzorom nad postopki razdeljevanja ter preusmerjanjem sredstev k neposrednim ustvarjalcem vsebin**

Izziv: Medsektorsko povezovanje.

Ukrep:

- Področje kulture sistemsko povezati s preostalimi resorji. Vključitev

kulturnih vsebin v projekte preostalih resorjev in lokalnih skupnosti z namenom večjega umeščanja kulture na vseh ravneh vodenja politik.

Izziv: Ohranjanje in zaščita kulturne dediščine.

Ukrep:

- Omogočiti pogoje za učinkovito ohranjanje in dolgoročno financiranje kulturne dediščine in njeno smiselno medresorsko umeščanje. **Komentar Levice: v besedilu je treba določiti, da je kulturna dediščina tudi dediščina 20. stoletja.**

USKLAJENA IN URAVNOTEŽENA ZUNANJA POLITIKA

Oblikovanje in izvajanje zunanje politike, ki bo uživala ugled in spoštovanje v svetu, da bo samozavestna in proaktivna, zanesljiva in verodostojna, da bo ščitila interese Slovenije ter bila v službi blaginje in varnosti njenih državljanov.

Izziv: Usklajena in učinkovita zunanja politika.

Ukrepi:

- zagotovitev doslednega izvajanja usklajene zunanje politike med vsemi glavnimi zunanjepolitičnimi akterji (DZ, UPR, UPV, MZZ),
- zagotovitev večje učinkovitosti in usklajenosti delovanja notranje in zunanje službe Zunanjega ministrstva,
- krepitev razvoja usposobljene, profesionalne in opolnomočene karijerne diplomacije,
- funkcionalnost delovanja obstoječe DKP mreže, ki v osnovi ostaja nespremenjena, rešitve okrepljenega dometa našega zunanjepolitičnega delovanja pa bomo iskali v t.i. kolokacijah, zlasti v okviru predstavništva EU,
- večjo zastopanost nacionalnih kadrov v vsem mednarodnih institucijah, vključno z diplomati v EEAS, ob upoštevanju načela t.i. pozitivne diskriminacije,
- nadaljnji razvoj učinkovite gospodarske diplomacije, ki mora vključevati tudi komponento razvojne pomoči,
- usklajeno in aktivno vlogo Slovenije v procesih oblikovanja skupnih evropskih politik.
- kontinuiteto uspešnega delovanja Urada za zamejce in Slovence po svetu

Izziv: Uravnoveženje odnosov s pomembnimi mednarodnimi akterji.

Ukrep:

Prizadevali si bomo za prijateljske in vzajemno koristne odnose z vsemi državami, kakor tudi za uravnovežene odnose s pomembnimi mednarodnimi akterji, zlasti s članicami VS OZN.

Komentar Levice: za dejansko uravnoteženje odnosov je treba doreči tudi vlogo, ki jo igra Slovenija pri podpiranju neuravnoteženih ukrepov v mednarodnih forumih, recimo s sankcijami proti Ruski federaciji in ostalim tretjim državam.

Izziv: Ostati pomemben partner v EU ter tvoriti jedrni del.

Ukrep:

Obstoj močne in učinkovite EU, ki je v nacionalnem interesu Slovenije. Strateški interes Slovenije je biti v jedru takšne EU, ki nam bo zagotavljala enakopravne pogoje za razvoj. Slovenija se bo pri tem zavzemala za nadgradnjo Evropske monetarne unije, za krepitev SZVP in njeno dogradnjo s skupno obrambno politiko ter za spoštovanje Schengenskega sistema z ustreznim zavarovanjem zunanjih meja EU. Za takšno proevropsko politiko bomo z državami članicami EU razvijali ad hoc zaveznitva, izhajajoč iz dosedanjih pozitivnih praks in izkušenj.

Komentar Levice: Slovenija si bo prizadevala za takšen razvoj EU, ki bo omogočal zmanjševanje socialnih in ekonomskih razlik med državami članicami ter znotraj posameznih držav. Podpirala bo vzpostavitev stebra socialnih pravic, ki bi jih zagotavljala EU z lastnimi sredstvi. Slovenija ne bo podpirala nadaljnega prenosa suverenih pravic držav na nadnacionalne organe EU z namenom, da ohrani pravico do samostojne in neodvisne zunanje, varnostne idr. politike.

Kot članica EU si bomo prizadevali za

- uveljavitev skupne evropske minimalne plače in določitev najnižjega zneska socialne pomoči v EU,
- določitev skupnega minimalnega nabora socialnih pravic,
- določitev skupne evropske minimalne stopnje davka na dobiček pravnih oseb
- prepoved davčnih oaz v EU,
- obdavčitev vseh transakcij v davčne oaze izven EU,
- ECB mora začeti financirati države članice ter imeti za prvo prioriteto svojega delovanja prizadevanje za polno zaposlenost
- ustanovitev sklada za financiranje zelenih investicij po EU,
- povečanje sredstev za kohezijo,
- večjo avtonomijo držav članic
- spremembo delovanja Evropske investicijske banke, tako da bo omogočala naložbe v javna podjetja, trajnostno sonaravni gospodarski in regionalni razvoj z zelenimi delovnimi mesti
- obvezno glasovanje o prostotrgovinskih sporazumih na nacionalnih referendumih držav ter pravica članic do neuveljavitve sporazumov
- zavzemanje Eu za demilitarizacijo svetovnih velesil

Izziv: Zagotavljanje varnosti države v globalnem svetu.

Ukrep:

Transatlantsko zaveznitvo nam takšno varnost zagotavlja. Prizadevali si bomo, da Slovenija ostane verodostojen partner transatlantskega zaveznitva, ob upoštevanju pomena delitve bremen ter načela solidarnosti.

Komentar Levice: Varnost države lahko zagotovimo le z umirjeno, suvereno in enakopravno zunajo politiko. Bistvo take politike je skepsa do transatlantskega zaveznitva, ki nevarnosti prozva in ne zagotavlja. Prizadevali si bomo, da si

Slovenija izpogaja spremembo delitve bremen, ki bo omogočila, da se sredstva, ki bi šla v interese orožarske industrije, bila usmerjena v domačo obrambo in civilno zaščito.

Izziv: Ustvarjanje pogojev za razvoj dobrososedskih odnosov z vsemi svojimi sosedi.

Ukrepi:

- Razrešitev odprtih mejnih in drugih vprašanj s Hrvaško.
- Nadgradnja odnosov in obiskov z vsemi sosedskimi državami.
- Slovenija je zainteresirana za stabilnost, demokratičen razvoj in ekonomsko uspešnost držav regije JVE. Iz tega razloga bomo podpirali njihovo vključevanje v EU in jim na tej poti pomagali.
- Podpora vstopa Hrvaške v Schengensko območje
- Notifikacija nasledstva Avstrijske državne pogodbe

Izziv: Predsedovanje Svetu EU

Ukrep:

Pripravili bomo jasen plan in izvedbo predsedovanja Svetu EU, ki čaka Slovenijo. Zagotovili bomo koordinacijo ter vsebinsko in logistično podporo za izvedbo predsedovanja.

Komentar Levice: Zunanjo politiko je treba osredičiti okoli miroljubnega sobivanja narodov in ustavnih načel miru in nenasilja, ne pa prenosa suverenosti in podrejanju tujim centrom moči. Ob tem velja izpostaviti jasen kurz, ki bi nakazoval tako politiko: z jedrskim razoroževanjem, odstranitvijo žice na meji, priznanjem Palestine, jasnim zoperstavljanjem prostotrgovinskim sporazumom, ki pravice kapitala postavljajo nad pravice državljanov ter večjo vključenostjo Državnega zbora v odločanje o vojaških misijah.

Dodatno Levice:

Pristop Slo k Sporazumu o prepovedi jedrskega orožja

Nasprotovanje širitvi zveze Nato v nove države

Odstranitev žice na meji

Priznanje Palestine in podpora samoodločbi narodov

Preprečevanje uveljavitve investicijskih sporazumov (CETA, TTIP, TISA)

Referendum o izstopu iz zveze Nato

Umik vojske z vojaških operacij zveze Nato v tujini

O sodelovanju bo moral odločati parlament

V zahtevah so tudi ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali. Glede na to, da na to temo nimamo posebnega poglavja je potreben razmislek ali se ga vključi kot poseben izziv.